

50. GODIŠNJICA ZAVODA ZA POVIJESNE ZNANOSTI
HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI U ZADRU
(1954.–2004.)*

I. UVOD

Poznavajući zavidnu povijesnu i kulturnu baštinu grada Zadra i sjeverne Dalmacije, stoljetna presezanja sa suprotne obale Jadrana te tragediju koju su ovdašnji žitelji proživjeli uoči i u tijeku Drugog svjetskog rata poradi talijanske i njemačke okupacije te anglo-američkog zračnog bombardiranja, posve je razumljivo da je najveća hrvatska znanstvena ustanova – tadašnja Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti sa sjedištem u Zagrebu – ubrzo nakon završetka rata odlučila posvetiti posebnu pažnju ovom razrušenom hrvatskom gradu i djelatno se uključiti u njegovu obnovu, napose kada je u pitanju zadarsko graditeljsko i umjetničko nasljeđe, ali i znanstveni i kulturni život. U sklopu tih nastojanja pojavila se unutar Akademije još krajem 40-ih godina XX. stoljeća i zamisao da se u Zadru utemelji i znanstveni institut, kako bi se tako u gradu i na cijelom sjevernodalmatinskom području potaknula znanstvenoistraživačka djelatnost usmjerena ka boljem upoznavanju burne i bogate prošlosti ovoga hrvatskoga kraja.

Uskoro se počelo s nužnim pripremama, osobito intenzivno tijekom 1953. i prve polovine sljedeće godine, te je u tom sklopu za potrebe buduće znanstvene ustanove nastojanjem dr. sc. Vjekoslava Maštrovića, a voljom tadašnjih vlasti, određeno i uređeno jedno od najreprezentativnijih gradskih zdanja, bivša vila obitelji Tamino izgrađena g. 1912. u zadarskom predjelu Brodarica, s perivojem u kojem je istodobno započeta i gradnja zgrade za predviđenu restauratorsku jedinicu što će djelovati unutar Instituta. Nakon što su dovršene sve pripreme, Institut JAZU u Zadru i službeno je započeo s radom 3. srpnja 1954., a svečano ga je otvorio tadašnji Akademijin glavni tajnik akademik Marko Kostrenčić, u nazočnosti akademika Antuna Barca, akademika Josipa Badalića, akademika Ljube Babića te predstavnika zadarskoga javnog i kulturnog života.

* Pri sastavljanju ovoga napisa kao glavni izvor poslužila su godišnja izvješća i planovi rada Instituta (Zavoda) objavljivani u ovih 50 godina isprva u Akademijinom godišnjem *Izvjestaju o radu i Planovima rada JAZU*, a od g. 1978. u *Ljetopisu JAZU* (od 1991. *Ljetopisu HAZU*).

II. USTROJ I UPRAVA

Institut JAZU u Zadru (od g. 1961. Institut za historijske i ekonomske nauke JAZU u Zadru, od 1974. Centar za znanstveni rad u Zadru, od 1978. Zavod za povijesne znanosti u Zadru /u sklopu Istraživačkog centra JAZU u Zagrebu/, a od 1991. Zavod za povijesne znanosti HAZU u Zadru) po svome je pravilniku prvotno ustanovljen kao znanstvena ustanova što djeluje u sastavu onih Akademijinih odjela koji imaju interesa za znanstveno djelovanje na području Zadra i sjeverne Dalmacije (odjeli za filozofiju i društvene znanosti, za filologiju, za suvremenu književnost i za likovne umjetnosti). Utemeljen je sa svrhom znanstvenoistraživačkog i stručnog rada na zajedničkim i pojedinačnim projektima u istraživanju prošlosti južne Hrvatske, napose zadarskog odnosno sjevernodalmatinskog područja, i to s težištem na proučavanju bogate povijesne građe što se čuva u Državnom arhivu i Znanstvenoj knjižnici u Zadru, te u ostalim crkvenim i svjetovnim pismohranama i knjižnicama. Kako bi se postiglo da Institut vrši ulogu svojevrsnog stalnog znanstvenog radnog središta u Zadru, djelatnici su, osim rada u samoj ustanovi, bili upućeni i na terenska istraživanja vezana za istraživačku problematiku područja kojim se bave, ali i na davanje znanstvene i stručne pomoći svim zainteresiranim ustanovama i pojedincima.

Upravljačku je ulogu Instituta od osnutka vršio Stručni savjet u Zagrebu, sa zadaćom usmjeravanja i nadziranja njegova rada; on se isprva sastojao od dva člana Akademije iz svakog uključenog odjela, a kasnije je Predsjedništvo Akademije delegiralo po jednog člana iz svojih odjela te jednoga člana iz redova zadarskih javnih djelatnika. Predsjedao mu je predsjednik Stručnog savjeta Instituta, a prvi je tu dužnost obavljao akademik Antun Barac, kojega je ubrzo, u listopadu g. 1954., zamijenio akademik Grga Novak te potom tu zadaću obavljao do 1974. godine. Prve je godine djelovanja ustanove direktorom (ravnateljem) bio akademik Josip Badalić, a od g. 1956. do 1974. tu dužnost vršio je dr. sc. Vjekoslav Maštrović. U sklopu reorganizacije Akademije g. 1974., za predstojnika preimenovanog Centra za znanstveni rad u Zadru izabran je dotadašnji predsjednik Savjeta akademik G. Novak, a za njegova zamjenika odnosno upravitelja prof. Seid M. Traljić. Nakon preminuća akademika G. Novaka g. 1978., za voditelja tada novoosnovanog Zavoda za povijesne znanosti izabran je g. 1979. akademik Mate Suić, da bi to ostao sve do svoje smrti 2002. godine, kada ga je na dužnosti naslijedio sadašnji voditelj akademik Franjo Šanjek. Prof. Traljića je g. 1981. kao zamjenica voditelja odnosno upraviteljica Zavoda naslijedila dr. sc. Vesna Jakić-Cestarić; nju g. 1984. dr. sc. Šime Peričić, a od g. 1991. tu dužnost obavlja dr. sc. Milko Brković. Od sama osnutka Instituta u Zadru djelovao je i njegov Savjetodavni odbor sa svrhom savjetovanja o planu i smjernicama djelovanja Instituta, a sastojao se od promjenjiva broja (najčešće 15-ak) članova; u nj su bili uključeni istaknuti pojedinci iz zadarskog znanstvenog i kulturno-prosvjetnog života te nekoliko utjecajnih mjesnih javnih djelatnika.

Redovni je rad Instituta u prvim njegovim godinama organiziran u sedam radnih jedinica odnosno odjela, i to: I. Odjel za filozofiju i društvene nauke, II. Uprava, III.

Uredništvo časopisa *Radovi*, IV. Knjižnica i arhiv, V. Odjel za filologiju, VI. Odjel za suvremenu književnost, VII. Odjel za likovnu umjetnost. Godine 1958. organizaciji Instituta pridodan je i Odjel za etnografiju i muzički folklor, a iste je godine donesen i pravilnik o organizaciji i radu restauratorske jedinice Instituta, koja počinje djelovati u pokrajnjoj zgradi. Od g. 1958. unutar Instituta postoji i Pomorska zbirka, te je tada ustroj Instituta organiziran u osam odsjeka, a to su: I. Uprava, II. Uredništvo publikacija, III. Odsjek za društvene nauke, IV. Odsjek za povijest književnosti, V. Odsjek za filologiju, VI. Odsjek za etnografiju i muzički folklor, VII. Odsjek za likovnu umjetnost, VIII. Knjižnica, arhiv i Pomorska zbirka, a u vezi s radom pojedinih odsjeka postoje i odgovarajući odbori, komisije, Restauratorska radionica, fotolaboratorij i predavaonica.

Od g. 1966., kada je unutar Instituta prigodom proslave tada obilježavane 100-godišnjice Akademije osnovan mali Pomorski muzej sa Stalnom pomorskopovijesnom izložbom, u ustroju ustanove postoji i Odsjek za povijest pomorstva. Kada je u sklopu ranije spomenute reorganizacije Institut g. 1974. preimenovan u Centar za znanstveni rad, i dalje se djelovalo u osam radnih odsjeka, i to: Odsjek za društvene znanosti, za povijest pomorstva, za povijest naše književnosti, za filologiju, za povijest umjetnosti, za povijest glazbe, za izdavačku djelatnost te Odsjek za pomoćne djelatnosti unutar kojega je djelovala Stalna pomorskopovijesna muzejska izložba, Restauratorska radionica te knjižnica.

Odlukom skupštine Akademije g. 1978. nastavljeno je s njenim preustrojem, pa su u sklop novoosnovanog središnjeg Istraživačkog centra u Zagrebu unutar Akademijina Odjela za društvene znanosti istom ušle i područne jedinice, pa tako i ova zadarska, i to pod nazivom Zavod za povijesne znanosti u Zadru. Od g. 1980. izmijenjena je i stručna kategorizacija poslova, te je organizirana u pet tematskih odsjeka, i to: Odsjek za društvene znanosti, za povijest pomorstva, za povijest književnosti, za povijest jezika te Odsjek za povijest umjetnosti, dok je izdavačka djelatnost izdvojena. Treba ustvrditi da je u razdoblju osamdesetih došlo do odumiranja rada po odsjecima te se počinje djelovati unutar znanstvenoistraživačkog projekta, a nakon odlaska u mirovinu dr. sc. V. Maštrovića ubrzo je, na žalost, zamro i rad oko Stalne pomorskopovijesne muzejske izložbe.

Od uspostave nezavisne Republike Hrvatske i preimenovanja Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Hrvatsku akademiju znanosti i umjetnosti g. 1991., ova znanstvenoistraživačka područna jedinica Akademije djeluje kao Zavod za povijesne znanosti HAZU u Zadru, a znanstvenoistraživačka i stručna aktivnost djelatnika organizirana je u okviru tematskog znanstvenog projekta Zavoda (i drugih znanstvenih projekata kojih su voditelji, odnosno na kojima sudjeluju pojedini djelatnici), dok su rad na revitalizaciji Stalne pomorskopovijesne izložbe i izdavačka djelatnost izdvojeni u posebne zadaće Zavoda, a sve to u uskoj koordinaciji s Akademijinom središnjicom u Zagrebu.

III. DJELATNICI ZAVODA

a) Znanstveno osoblje

- 1) Dr. sc. Vesna JAKIĆ-CESTARIĆ (Kuna /Pelješac/, 9. III. 1926.) – Osnovnu je školu pohađala u Gradcu kraj Makarske, a srednju u Splitu i Dubrovniku. Završila je studij južnoslavenskih jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, gdje je i doktorirala obranivši g. 1977. disertaciju pod naslovom *Jezični odnosi srednjovjekovnog Zadra u svjetlu osobnih imena*, nakon što joj je na temelju znanstvenih radova priznat ekvivalent magisteriju. Sudjelovala je u NOB-u od 1941., kao i u organiziranju zbjega u El-Shattu u Egiptu 1944./45. godine. U Institutu je započela raditi 17. V. 1955. u zvanju asistenta, potom višeg stručnog suradnika (1969.), pa u zvanju višeg znanstvenog suradnika (1978.), u kojem je i umirovljena 31. VII. 1984. g. Bila je upraviteljica Zavoda od 1981. do 1984. g. Kao istraživačica i djelatnica sudjelovala je u provedbi znanstvenoistraživačkog projekta Akademijina zavoda u Zadru pod naslovom “Prošlost Dalmacije” (ranijeg potprojekta), a nakon umirovljenja bila je i vanjska suradnica Zavodova projekta “Istraživanja prošlosti južne Hrvatske”. Glavna su područja njezinih znanstvenih istraživanja zadarska odnosno sjevernodalmatinska dijalektologija, povijest jezika i ranosrednjovjekovna antroponimija. Objavila je oko 40 izvornih znanstvenih, preglednih i stručnih radova te osvrti i prikaza. Sudjelovala je izlaganjima na 25 znanstvenih i stručnih skupova, savjetovanja i okruglih stolova, a održala je i niz izlaganja na raznim javnim priredbama. Javljala se i literarnim napisima u zadarskim časopisima te povijesno-kulturnim uvodima u fotomonografijama Zadra. Članica je Hrvatskog filološkog društva u Zadru, Povijesnog društva u Zadru te Matice hrvatske.
- 2) Seid M. TRALJIĆ, prof. (Vratnik /Sarajevo/, BiH, 10. IV. 1915. – Zadar, 22. IX. 1983.) – Osnovnu školu završio je u Sarajevu, a gimnaziju pohađao u Sarajevu i Zagrebu. Studij povijesti završio je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. U tijeku Drugog svjetskog rata službovao je u velikoj župi Banjoj Luci, kotarskoj oblasti Prijedor, zatim je radio kao činovnik u Ministarstvu prosvjete NDH, a potom u Državnom arhivu u Zagrebu. Nakon diplomiranja zaposlio se kao asistent u Historijskom institutu JAZU u Zagrebu, a u Institut JAZU u Zadru kao asistent prelazi 20. III. 1957. g.; isprva radi u zvanju stručnog pa višeg stručnog, a zatim i znanstvenog suradnika sve do umirovljenja 31. III. 1981. g. Bio je upraviteljem Zavoda od 1974. do 1981. g. Osim toga, predavao je na paleografsko-arhivističkom tečaju što ga je priredila Akademija u Zagrebu, zatim Slavensku paleografiju na Odsjeku za slavistiku Filozofskog fakulteta u Zadru, potom predmete Opću povijest srednjeg vijeka te Hrvatsku povijest novoga vijeka (1526.–1790.) na Odsjeku za povijest toga fakulteta, a sudjelovao

je i u izvođenju nastave na svojedobnim poslijediplomskim znanstvenim studijima iz Pomoćnih povijesnih znanosti (predavao Slavensku paleografiju i Filigranologiju) i Srednjovjekovnog društva u istoj ustanovi. Glavna područja njegovih znanstvenih istraživanja bila su pomoćne povijesne znanosti, napose slavenska paleografija, filigranologija i heraldika, te istraživanje prošlosti Dalmacije i Bosne u doba turske okupacije. Suautor je jedne knjige, a objelodanio je i oko 90 izvornih znanstvenih, preglednih i stručnih članaka te ocjena, prikaza i znanstvenopopularnih novinskih napisa. Sudjelovao je na više znanstvenih skupova. Bio je član nekoliko stručnih i kulturnih društava i udruga.

3) Akademik Jerko BEZIĆ (Kranj /Slovenija/, 10. VI. 1929.) – Pohađao je klasičnu gimnaziju u Zagrebu, a maturirao je u Zadru. Završio je i pripravnu glazbenu školu u Zagrebu te srednju glazbenu školu u Ljubljani, gdje je i diplomirao na Muzikološkom odjelu Akademije za glazbu. Doktorirao je g. 1970. na Sveučilištu u Ljubljani obranom disertacije *Razvoj i oblici glagoljaškog pjevanja u sjevernoj Dalmaciji*. Od 15. IX. 1957. radio je kao volonter u Institutu JAZU u Zadru, u kojem je zasnovao radni odnos 1. X. 1958. kao asistent, da bi 1. X. 1964. prešao u Institut za narodnu umjetnost (danas Institut za etnologiju i folkloristiku) u Zagrebu, gdje djeluje do umirovljenja 31. XII. 1999., najprije kao asistent, pa znanstveni suradnik (1970.), viši znanstveni suradnik (1977.) te kao znanstveni savjetnik (1979.). U razdoblju rada u Zadru predavao je i kao nastavnik u Muzičkoj školi. Od g. 1966. do 1993. predavao je etnomuzikologiju na Muzičkoj akademiji Sveučilišta u Zagrebu, od 1977. u zvanju izvanrednog, a od 1984. u zvanju redovitog profesora. Predavao je i Osnove narodne glazbe južnih Slavena na Katedri za etnologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (1986.–1993.). Vodio je poslijediplomske studije iz etnomuzikologije na Muzičkoj akademiji Sveučilišta u Zagrebu (1978.–1993.) te na Sveučilištu Duquesne u Pittsburghu (Pa., SAD, 1974./75.). Od g. 1980. član je suradnik, od 1988. izvanredni, a od 1991. redovni član HAZU. Glavno područje njegovih znanstvenih istraživanja jest hrvatska etnomuzikologija. Autor je, suautor ili urednik više znanstvenih i stručnih knjiga i zbornika, a objavio je i preko 200 izvornih znanstvenih, preglednih i stručnih članaka te ocjena i prikaza. Sudjelovao je u radu niza domaćih i stranih znanstvenih i stručnih skupova i seminara. Član je više domaćih i međunarodnih etnomuzikoloških odnosno folklorističkih stručnih tijela, društava i organizacija, a pojedinicima je bio i predsjednikom.

4) Dr. sc. Vjekoslav MAŠTROVIĆ (Zadar, 18. X. 1913. – Zadar, 17. XII. 1986.) – Pučku je školu pohađao u Zadru, zatim u Osijeku, gdje je završio i realnu gimnaziju. Diplomirao je na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a u toj je ustanovi i doktorirao g. 1956. obranivši disertaciju pod naslovom *Sudstvo i jezično pitanje sudovanja u XIX. stoljeću u Dalmaciji*. Između g. 1937. i 1947. radio je u

sudskoj službi u Osijeku, Zagrebu i Zadru, a potom je od g. 1947. do 1960. obnašao dužnost ravnatelja Naučne knjižnice u Zadru. Već je u mladim danima kao gimnazijalac i student iskazivao svoju usmjerenost ka kulturnom i javnom djelovanju, a za službovanja u Osijeku bio je društveno aktivan kao tajnik Kulturno-prosvjetnog društva "Istra" i Oblasnog odbora Jadranske straže, kao i organizator tada politički važne izložbe o hrvatskom moru i primorju. Nemjerljive su njegove zasluge kao osnivača i pokretača niza lokalnih ustanova, društava i tijela u poslijeratnoj obnovi kulturnoga i javnoga života razrušenog Zadra, pa tako i u osnivanju i djelovanju Instituta JAZU u Zadru, kojem je g. 1954./1955. bio zamjenikom direktora, da bi od 1956. do 1974. neprekidno obavljao dužnost direktora. Djelujući isprva kao honorarni suradnik ustanove, u stalni radni odnos u Institutu primljen je 1. XII. 1960., te je u njemu u zvanju znanstvenog savjetnika radio do umirovljenja 29. II. 1980. g. Zahvaljujući njegovim rukovoditeljskim, organizacijskim i istraživačkim sposobnostima, goleme su njegove zasluge u razvijanju, usmjeravanju i unapređivanju sveukupne djelatnosti ustanove, na čijim je zadatcima okupio i velik broj vanjskih suradnika. Osobito je nastojao da Institut bude jedan od stupova znanstvenih i kulturnih aktivnosti na zadarskom području što, među ostalim, ponajbolje oslikava veoma uspješna Proslava 900. godišnjice Krešimirove povelje iz 1069., održana 1969. u Ninu i Zadru. Bio je urednikom Institutova časopisa *Radovi* od sv. 1 do sv. 29/30, opsežnog jubilarnog *Pomorskog zbornika*, zatim povremene publikacije *Adriatica maritima*, ali i više drugih izdanja iz serije "Djela" i "Posebna izdanja" objavljenih dok je on bio na čelu ustanove. Bio je utemeljitelj i voditelj Pomorske zbirke (kasnijeg Pomorskog muzeja) pri Institutu, a i Društva za proučavanje i unapređenje pomorstva Jugoslavije sa sjedištem u glavnoj zgradi Instituta, što ga je kao njegov glavni tajnik pokrenuo i vodio zajedno s predsjednikom akademikom G. Novakom, uključujući tu i uređivanje više svezaka redovite publikacije Društva nazvane također *Pomorski zbornik*. Obnašao je i dužnost direktora Stalne izložbe crkvene umjetnosti u razdoblju njena stvaranja (1967.–1972.). Iako je po obrazovanju bio pravnik, glavne su teme njegovih znanstvenih istraživanja bile iz novije pomorske, pravne, kulturne i jezične povijesti Dalmacije, a izuzetne je rezultate postigao i na stručnom području hrvatske, napose zadarske bibliografije. Objavio je 20-ak znanstvenih i stručnih knjiga i brošura, kao i preko 300 izvornih znanstvenih, preglednih i stručnih radova te ocjena, prikaza, osvrti i znanstvenopopularnih novinskih članaka. Suradivao je u brojnim znanstvenim i kulturnim časopisima te u više enciklopedijskih i leksikonskih izdanja. Održao je preko 200 predavanja na raznim znanstvenim i stručnim skupovima, kolokvijima, okruglim stolovima i javnim priredbama. U svoje je doba bio jedna od najaktivnijih osoba u znanstvenom, kulturnom i javnom životu grada Zadra i okolice, što – osim njegova cjelokupnoga pisanoga djela – pokazuje i njegov dugogodišnji rad u nizu lokalnih ustanova, društava i tijela, za što je dobio više nagrada i priznanja

uključujući i “Nagradu grada Zadra” 1969. g. Još je 1946. – nakon što se vratio u Zadar, koji je nakon Rapallskog ugovora kao prognanik s obitelji napustio u dječaćkim danima – pokrenuo *Zadarski Narodni list* i bio mu glavnim urednikom, a izuzetno je zaslužan i za osnivanje i vođenje Narodne čitaonice, Narodnog sveučilišta, RKUD-a “Zoranić”, Kulturno-prosvjetnog kluba “Juraj Baraković”, Podružnice Društva bibliotekara Hrvatske, Podružnice Povijesnog društva Hrvatske, Savjeta Nacionalnog parka “Paklenica”, Turističkog društva “Liburnija” te više drugih tijela i društava.

- 5) Nikola ČOLAK, prof. (Janjevo /Kosovo/, 14. IV. 1914. – Padova /Italija/, 23. VIII. 1996.) – Pučku školu pohađao je u Janjevu, a gimnaziju u Prizrenu i Travniku, gdje je i maturirao. Diplomirao je čistu filozofiju na Filozofskom fakultetu u Gallarateu kraj Milana te romansku filologiju (francuski i talijanski jezik s književnostima) na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. (U istoj ustanovi apsolvirao je klasičnu filologiju i povijest.) U svibnju g. 1945. uhićen je u Zagrebu od komunističkih “narodnih vlasti” pod optužbom da sprema pobunu te je osuđen na tri godine prisilnoga rada, od čega je odslužio dvije. Po izlasku iz tamnice, uz stalne probleme zbog političke nepodobnosti, upravljao je i predavao u školama učenika u privredi unutar Tvornice hidrauličkih strojeva u Zagrebu, a zatim unutar Poduzeća za proizvodnju nafte Šumečani u Deanovcu. Ranih pedesetih godina radio je u osmogodišnjim školama u Glini i Novom Marofu, a od 1954. do 1960. djelovao je kao arhivist u Državnom arhivu u Zadru. U Institutu se zaposlio 1. XII. 1960., te je u njemu radio do 28. VII. 1965., kada prelazi u Institut za historiju radničkog pokreta Hrvatske u Zagrebu. Nakon samo godinu dana rada ondje je dobio otkaz zbog oporbenog djelovanja prema komunističkom režimu i sudjelovanja u osnivanju časopisa *Slobodni glas* u Zadru, pa odlazi u političku emigraciju u Italiju. Ondje je zatražio politički azil i naselio se u Padovi, gdje je potom živio i djelovao do preminuća, ističući se svojom prohrvatskom i protukomunističkom političkom i javnom aktivnošću među hrvatskim iseljenicima, napose vlastitom političkom publicistikom. Isprva je kraće vrijeme surađivao na ekonomskim fakultetima u Veroni i Veneciji, a od g. 1968. radio je kao profesor povijesti i filozofije na jednom padovanskom privatnom liceju. Njegova je povjesničarska djelatnost u Italiji, kao i ranije u Zadru, prvenstveno obilježena neumornim arhivskim istraživanjima u Državnom arhivu u Mlecima i u drugim pismohranama širom Italije, rezultat čega je golema sakupljena građa koja se tiče hrvatskoga jadranskog prostora, napose hrvatskoga pomorstva, od koje je velik dio Čolak objavio u obliku regesta, a dio se čuva i čeka objavljivanje u njegovoj bogatoj istraživačkoj ostavštini. S tim u vezi, vrijedno je istaknuti da je prof. Čolak u Mlecima osnovao “Centro di studi storici croati”, sa zadaćom objavljivanja arhivskih vrela iz hrvatske povijesti. Glavna područja njegovih znanstvenih istraživanja bijahu povijest hrvatskoga, osobito dalmatinskoga pomorstva i ribarstva, te povijest i govor rodnoga mu

Janjeva. Objavio je ukupno 6 knjiga i 50-ak izvornih znanstvenih, preglednih i stručnih radova te ocjena i prikaza, a također i niz članaka iz političke publicistike. (Treba pripomenuti da u njegovoj ostavštini ima više rukopisa koji čekaju svoje objelodanjanje.) Sudjelovao je na više međunarodnih znanstvenih skupova u inozemstvu i Hrvatskoj.

- 6) Prof. dr. sc. Tereza GANZA-ARAS (Kaštel Sućurac, 29. XI. 1937. – Zagreb, 2. I. 2001.) – Osnovnu je školu pohađala u Splitu i Zadru, a gimnaziju i glazbenu školu završila je u Zadru. Diplomirala je na studiju povijesti i latinskoga jezika na Filozofskom fakultetu u Zadru Sveučilišta u Zagrebu, gdje je i doktorirala g. 1978. obranivši disertaciju pod naslovom *Politika "novog kursa" dalmatinskih pravaša oko Supila i Trumbića*. Bila je asistentica na Katedri za povijest iste ustanove za predmet Povijest naroda SFRJ u novom vijeku u razdoblju od 1963. do 1974. g., kada je otpuštena zbog političke nepodobnosti. U Zavod za povijesne znanosti Istraživačkog centra JAZU u Zadru primljena je 5. V. 1979., te je u njemu isprva radila kao knjižničarka, prešavši zatim u zvanje znanstvenog suradnika (1981.) pa višeg znanstvenog suradnika (1987.). Kao istraživačica sudjelovala je u realizaciji znanstvenoistraživačkog projekta "Povijest hrvatskog naroda i narodnosti u Hrvatskoj", odnosno Zavodova potprojekta "Prošlost Dalmacije". Sporazumno je raskinula radni odnos u Zavodu 8. X. 1990., kada se vratila na Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta u Zadru, gdje je izabrana u nastavno zvanje izvanrednog sveučilišnog profesora za predmet Povijest naroda Jugoslavije u novom vijeku, odnosno Povijest istočne i jugoistočne Europe od XV. stoljeća do kraja Prvog svjetskog rata. Isti je predmet predavala i na Pedagoškom fakultetu u Osijeku, a na Visokoj učiteljskoj školi u Zadru predavala je Hrvatsku povijest od 16. do 19. stoljeća. Na Filozofskom fakultetu u Zadru bila je voditeljica znanstvenoistraživačkog projekta "Dalmacija između 1912. i 1920. godine". Glavno područje njezinih znanstvenih istraživanja bila su društveno-politička pitanja u Dalmaciji tijekom XIX. i ranog XX. stoljeća, s naglaskom na proučavanju politike dalmatinskih pravaša početkom XX. stoljeća. Objavila je jednu znanstvenu knjigu te preko 60 izvornih znanstvenih, preglednih i stručnih radova te ocjena, prikaza i znanstvenopopularnih novinskih članaka. Sudjelovala je izlaganjima na više znanstvenih skupova, savjetovanja i okruglih stolova. Bila je članicom nekoliko stručnih i kulturnih društava i udruga, a kao aktivna političarka g. 1993. izabrana je za zastupnicu u Županijskom domu Sabora Republike Hrvatske.
- 7) Marija ZANINOVIĆ-RUMORA, prof. (Hvar, 6. IX. 1955.) – Osnovnu školu i gimnaziju završila je u Hvaru, a povijest i arheologiju diplomirala na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. U Zavodu za povijesne znanosti Istraživačkog centra JAZU u Zadru zaposlena je 1. III. 1980. kao asistent pripravnik, zatim radila kao asistent istraživač, potom stručni suradnik, a trenutno je u istraživačkom

zvanju asistenta. Nakon priznatog ekvivalenta magisteriju na temelju objavljenih znanstvenih radova odnosno odslušanog poslijediplomskog znanstvenog studija "Povijest hrvatskog pomorstva" na Filozofskom fakultetu (sada Sveučilištu) u Zadru, trenutno radi na izradbi doktorske disertacije pod naslovom *Pomorska metrologija Dalmacije u tiskanim izvorima od XVI. do XVIII. stoljeća*. Kao istraživačica sudjelovala je u realizaciji znanstvenoistraživačkog projekta Akademijina zavoda u Zadru pod naslovom "Prošlost Dalmacije", kao i tekućeg znanstvenoistraživačkog projekta ustanove naslovljenog "Istraživanja prošlosti južne Hrvatske". Područje njezina znanstvenog interesa jest povijesna metrologija Dalmacije u razdoblju od XV. do XVIII. stoljeća. Do sada je objavila petnaestak izvornih znanstvenih, preglednih i stručnih radova te prikaza. Sudjelovala je na 3 znanstvena skupa.

- 8) Dr. sc. Šime PERIČIĆ (Sukošan, 30. XII. 1936.) – Osnovnu je školu završio u rodnome mjestu, a gimnaziju u Zadru. Studij povijesti završio je na Filozofskom fakultetu u Zadru Sveučilišta u Zagrebu, gdje je g. 1975. i doktorirao obranivši disertaciju pod naslovom *Dalmacija uoči pada Mletačke Republike*. Na početku radnoga vijeka neko je vrijeme radio kao službenik i prosvjetni djelatnik, a od g. 1964. djeluje kao arhivist u Državnom arhivu u Zadru. Od 1. V. 1981. zaposlen je u Zavodu za povijesne znanosti Istraživačkog centra JAZU u Zadru te je u ustanovi djelovao sve do umirovljenja 30. XII. 2002. g. U Zavodu je započeo raditi u zvanju višeg znanstvenog suradnika, da bi g. 1984. bio izabran u zvanje znanstvenog savjetnika, koje mu je drugim izborom g. 2001. potvrđeno kao trajno. Bio je upraviteljem Zavoda od 1984. do 1991. g. Kao istraživač sudjelovao je u realizaciji znanstvenoistraživačkog projekta (ranijeg potprojekta) Akademijina zavoda u Zadru pod naslovom "Prošlost Dalmacije", čiji je jedno vrijeme bio glavni istraživač i voditelj, a vlastitim je istraživanjima doprinio i tekućem znanstvenoistraživačkom projektu ustanove naslovljenom "Istraživanja prošlosti južne Hrvatske". Jedno je vrijeme djelovao u uredništvu Zavodova godišnjaka *Radovi*, a bio je i recenzentom ili članom uredničkih odbora niza drugih znanstvenih i stručnih publikacija. Uz brojne teme kojima se bavio u svojoj bogatoj znanstveno-stručnoj karijeri, glavno područje njegovih znanstvenih istraživanja je gospodarska i pomorska prošlost Zadra i njegove okolice te čitave Dalmacije od XVIII. do XX. stoljeća. Kao autor i koautor dosad je objavio 8 znanstvenih i stručnih knjiga, više od 200 izvornih znanstvenih, preglednih i stručnih članaka, zatim ocjena, osvrti i prikaza, te znanstvenopopularnih novinskih napisa. Svojim je izlaganjima bio sudionikom na 40-ak znanstvenih i stručnih skupova. Bio je ili jest član više stručnih i kulturnih društava i udruga. Dobitnik je "Nagrade grada Zadra" za 2003. godinu.

- 9) Dr. sc. Marijan DIKLIĆ (Vrši, 4. I. 1947.) – Osnovnu školu završio je u rodnom mjestu, a gimnaziju u Rijeci. Diplomirao je povijest i filozofiju na Filozofskom fakultetu u Zadru Sveučilišta u Zagrebu, gdje je i doktorirao g. 1998. obranom disertacije pod naslovom *Pravaštvo u Dalmaciji do kraja Prvoga svjetskog rata*, nakon što mu je na temelju objavljenih znanstvenih radova priznat ekvivalent magisteriju. Jedno je vrijeme radio izvan struke, a zatim je više od deset godina predavao kao srednjoškolski profesor povijesti i filozofije u Rijeci i Zadru. Od 1. I. 1983. zaposlen je u Zavodu kao asistent pripravnik, zatim kao asistent istraživač, da bi 1992. bio izabran u zvanje znanstvenog asistenta. Od 1998. nalazi se u zvanju znanstvenog suradnika, a od 2003. u zvanju višeg znanstvenog suradnika. Kao istraživač sudjelovao je u realizaciji znanstvenoistraživačkog projekta Akademijina zavoda u Zadru pod naslovom “Prošlost Dalmacije”, a vlastitim je radovima doprinio i tekućem znanstvenoistraživačkom projektu ustanove naslovljenom “Istraživanja prošlosti južne Hrvatske”. Glavno područje njegovih znanstvenih istraživanja jest novija hrvatska stranačko-politička povijest XIX. i XX. stoljeća, s naglaskom na proučavanje dalmatinskog pravaštva i pravaških političkih stranaka do 1918. g. Dosad je objavio 4 znanstvene i stručne knjige i preko 70 izvornih znanstvenih, preglednih i stručnih radova te ocjena i prikaza. Svojim je izlaganjima sudjelovao u radu više znanstvenih skupova. Aktivan je član Matice hrvatske.
- 10) Doc. dr. sc. Milenko LONČAR (Zadar, 3. IX. 1953.) – Osnovnu školu pohađao je u Preku, a srednju školu za pripremanje svećenika u Odri. Završio je studij klasične filologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Doktorirao je g. 2002. obranivši na Filozofskom fakultetu u Zadru Sveučilišta u Splitu disertaciju pod naslovom *Filološka analiza Porfirogenetovih vijesti o Hrvatima*. Nakon studija radio je u Osnovnoj školi Siget u Zagrebu, honorarno i u gimnaziji Jurja Barakovića u Zadru, da bi se 1. I. 1983. zaposlio u Zavodu za povijesne znanosti Istraživačkog centra JAZU u Zadru kao asistent pripravnik odnosno pomoćni istraživač. U Zavodu je radio do 31. VIII. 1987. g., kada je prešao na Odsjek za klasičnu filologiju Filozofskog fakulteta u Zadru, gdje je započeo raditi u zvanju mlađeg asistenta, zatim u zvanju asistenta (1997.), a od 2002. je u zvanju višeg asistenta. Na tom je odsjeku dosad održavao nastavu iz više predmeta (Latinska i Grčka deskriptivna gramatika, Grčka lektira, književnost i seminar te Novogrčki jezik). U istoj je ustanovi suradnik istraživač na znanstvenoistraživačkom projektu “Srednjovjekovna umjetnička baština sjeverne Dalmacije”. Glavno područje njegovih znanstvenih istraživanja jest filološka analiza djela *De administrando Imperio* Konstantina VII. Porfirogeneta, s naglaskom na doseljenje Hrvata. Dosad je objavio oko 20 izvornih znanstvenih, preglednih i stručnih radova te prikaza i prijevoda. Sudjelovao je izlaganjima na više znanstvenih skupova. Član je više stručnih društava te jedan od pokretača i urednika časopisa za kulturu *Glasje*.

- 11) Ivna ANZULović, prof. (Zadar, 22. IX. 1954.) – Osnovnu školu završila je u Novigradu, gimnaziju u Zadru, a arheologiju i povijest diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Zadru Sveučilišta u Splitu. U Zavodu za povijesne znanosti Istraživačkog centra JAZU u Zadru zaposlena je 1. VII. 1985. kao asistent pomoćni istraživač, zatim je radila u zvanju asistenta, a trenutno je u zvanju stručnog suradnika. Nakon odslušanog poslijediplomskog doktorskog studija “Arheologija istočnog Jadrana” na Filozofskom fakultetu u Zadru, trenutno radi na izradbi doktorske disertacije pod naslovom *Arheološko-povijesna topografija Novigradskog distrikta u srednjem vijeku*. Kao istraživačica sudjelovala je u realizaciji tekućeg znanstvenoistraživačkog projekta ustanove naslovljenog “Istraživanja prošlosti južne Hrvatske”. Područje njezina znanstvenog interesa jest povijesna topografija srednjovjekovnih sela sjeverne Dalmacije od razvijenog srednjeg vijeka do kraja XVII. stoljeća, a bavi se i kulturnom povijesti Zadra i njegova područja u rečenom razdoblju. Do sada je objavila 15-ak izvornih znanstvenih, preglednih i stručnih radova. Sudjelovala je na 5 znanstvenih skupova. Aktivna je članica Matice hrvatske.
- 12) Dr. sc. Milko BRKOVIĆ (Putkovići /Vitez/, BiH, 15. X. 1949.) – Osnovnu školu pohađao je u Bukvama, Staroj Biloj i Vitezu, a gimnaziju u Vitezu i Splitu (franjevačku). Završio je filozofski i teološki studij kojeg je pohađao u Dubrovniku, Zagrebu i Splitu; pohađao je i studij povijesti u Beogradu, a diplomirao je na studiju povijesti i filozofije na Filozofskom fakultetu u Zadru Sveučilišta u Splitu. U istoj ustanovi magistrirao je na poslijediplomskom znanstvenom studiju Pomoćnih povijesnih znanosti g. 1985. radom pod naslovom *Latinske povelje bosansko-humskih vladara i velmoža od XII. do XV. stoljeća*, a doktorirao je g. 1989. obranivši disertaciju pod naslovom *Latinske povelje i pisma bosansko-humskih vladara i velmoža od XII. do XV. stoljeća*. Od g. 1979. radio je u knjižnici Filozofskog fakulteta u Zadru kao bibliotekar za domaću i stranu periodiku, a nakon sporazumnog prekida radnog odnosa s Fakultetom, od 1. XII. 1988. zaposlen je u Zavodu za povijesne znanosti HAZU u Zadru, najprije u zvanju znanstvenog asistenta, pa znanstvenog suradnika (1990.), potom višeg znanstvenog suradnika (1993.), a od g. 1998. u zvanju je znanstvenog savjetnika, koje mu je drugim izborom g. 2003. potvrđeno kao trajno. Na dužnosti upravitelja Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru nalazi se od 1991. g. Sudjelovao je u realizaciji znanstvenoistraživačkog projekta Filozofskog fakulteta u Zadru pod naslovom “Povijest hrvatskog naroda i narodnosti u Hrvatskoj”, zatim znanstvenoistraživačkog projekta (ranijeg potprojekta) Akademijina zavoda u Zadru pod naslovom “Prošlost Dalmacije”, kao i tekućeg zavodskog znanstvenoistraživačkog projekta “Istraživanja prošlosti južne Hrvatske”, čiji je trenutačno glavni istraživač i voditelj. Djeluje u uredništvu znanstvenih časopisa *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru* te *Croatica christiana periodica*, a bio je urednik i

recenzent još niza publikacija. Kao gostujući predavač akad. god. 1996./97. predavao je Pomoćne povijesne znanosti na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu, a već nekoliko godina honorarno predaje Povijest jugoistočne Europe u srednjem i novom vijeku, Pomoćne povijesne znanosti i Uvod u povijest s metodologijom na Pedagoškom fakultetu Sveučilišta u Mostaru. Glavno područje njegovih znanstvenih istraživanja jest hrvatska srednjovjekovna povijest, s naglaskom na diplomatiku. Dosad je samostalno i u koautorstvu objavio 6 znanstvenih i stručnih knjiga te preko stotinu izvornih znanstvenih, preglednih i stručnih radova te ocjena i prikaza. Sudjelovao je izlaganjima na mnogim domaćim i inozemnim znanstvenim skupovima. Član je više stručnih i kulturnih društava.

- 13) Dr. sc. Mladen ANČIĆ (Sarajevo, BiH, 4. VII. 1955.) – Osnovnu školu i klasičnu gimnaziju završio je u Sarajevu. Diplomirao je povijest na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. G. 1985. završio je poslijediplomski studij srednjovjekovne povijesti na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Beogradu obranivši magistarski rad pod naslovom *Bosanska vlast u Hrvatskoj i Dalmaciji (1387.–1394.)*, a doktorirao je g. 1996. na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu obranom disertacije naslovljene *Ugarsko-Hrvatsko Kraljevstvo i Bosna u doba anžuvinske vlasti (1300.–1387.)*. Od 1987. do 1993. radio je u Institutu za historiju u Sarajevu, a u Zavodu je započeo raditi 5. V. 1993. u zvanju znanstvenog asistenta, da bi nakon stjecanja doktorata bio izabran najprije u zvanje znanstvenog suradnika (1996.) pa višeg znanstvenog suradnika (2003.). Kao istraživač sudjelovao je kraće vrijeme u provedbi znanstvenoistraživačkog projekta Akademijina zavoda u Zadru pod naslovom “Prošlost Dalmacije”, a također i tekućeg Zavodova projekta “Istraživanja prošlosti južne Hrvatske”; trenutno je voditelj znanstvenoistraživačkog projekta naslovljenog “Posjed, plemstvo, gospodarstvo” na Sveučilištu u Zadru. Od akad. god. 1998./99. predaje Hrvatsku povijest od VII. do XII. stoljeća i Hrvatsku povijest od XII. do XVI. stoljeća na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu. Član je uredništva znanstvenih časopisa *Povijesni prilozi* i *Starohrvatska prosvjeta*. Glavno područje njegovih znanstvenih istraživanja jest srednjovjekovna povijest istočnojadranskoga prostora. Do sada je objavio 5 znanstvenih i stručnih knjiga, više od 50 izvornih znanstvenih, preglednih i stručnih radova te ocjena i prikaza u domaćim i stranim znanstvenim publikacijama, kao i više znanstvenopopularnih novinskih napisa. Sudjelovao je na 15 domaćih i stranih znanstvenih skupova i konferencija.
- 14) Mr. sc. Tado ORŠOLIĆ (Tolisa /Orašje/, BiH, 17. IX. 1971.) – Osnovnu školu završio je u Tolisi, a srednju u Orašju. Diplomirao je povijest i filozofiju na Filozofskom fakultetu u Zadru Sveučilišta u Splitu. Od 1. VII. 1997. uposlen je kao znanstveni novak u Zavodu za povijesne znanosti HAZU u Zadru na

znanstvenoistraživačkom projektu “Istraživanja prošlosti južne Hrvatske” voditelja dr. sc. M. Brkovića. Završio poslijediplomski znanstveni studij Hrvatska povijest novog vijeka na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, obranivši g. 2002. magistarski rad pod naslovom *Ustroj kopnene vojske u Dalmaciji od 1867.–1890. godine*. Od g. 2002. u Zavodu nastavlja djelovati kao znanstveni novak u istraživačkom zvanju asistenta, a trenutno radi na izradbi doktorske disertacije pod naslovom *Teritorijalne snage u Dalmaciji od 1814. do 1868. godine*. Glavno područje njegovih znanstvenih istraživanja jest povijest Dalmacije u XIX. stoljeću, s naglaskom na proučavanju vojne i društveno-socijalne povijesti. Do sada je objavio ukupno 10 izvornih znanstvenih, preglednih i stručnih radova te ocjena i prikaza. Sudjelovao je na jednom znanstvenom skupu. Aktivan je član Matice hrvatske.

- 15) Mislav Elvis LUKŠIĆ, prof. (Pula, 26. III. 1970.) – Osnovnu je školu završio u Barbanu, a srednju u Puli. Diplomirao je povijest i arheologiju na Filozofskom fakultetu u Zadru Sveučilišta u Splitu. Od 1. XII. 2001. uposlen je kao znanstveni novak u Zavodu za povijesne znanosti HAZU u Zadru, na znanstvenoistraživačkom projektu “Istraživanja prošlosti južne Hrvatske” voditelja dr. sc. M. Brkovića. Od g. 2004. u Zavodu nastavlja raditi kao znanstveni novak u istraživačkom zvanju asistenta. Odslušao je poslijediplomski znanstveni studij Povijest hrvatskog pomorstva na Filozofskom fakultetu (danas Sveučilištu) u Zadru i trenutno radi na izradbi doktorskog rada. Glavno područje njegovih znanstvenih istraživanja jest hrvatska kasnosrednjovjekovna povijest, s naglaskom na proučavanju prošlosti knezova Krbavskih te mletačke politike prema hrvatskim zemljama u rečenom razdoblju. Do sada je objavio oko 30 izvornih znanstvenih, preglednih i stručnih radova te osvrti i prikaza. Sudjelovao je na jednom znanstvenom skupu.

b) *Stručno osoblje*

- 1) Ante KULJIŠ (Komiža, 22. I. 1907. – g. smrti nepoznata) – U Institutu radio kao administrator od 1. XI. 1954. do 31. V. 1955. g.
- 2) Elizabeta HRUŠKA (Banja Luka, BiH, 3. III. 1929.) – U Institutu radila kao daktilografkinja i administratorica od 1. XI. 1954. do 31. X. 1955. g.
- 3) Živana STIPIĆ (Benkovac, 21. XI. 1932.) – U Institutu radila kao administratorica i računovođa od 21. V. 1955. do 31. VIII. 1958. g.
- 4) Mirjana MARŠAN (Poličnik, 17. VII. 1936.) – U Institutu radila kao pripravnica knjižničara pa knjižničarka od 1. XI. 1955. do 31. I. 1963. g.
- 5) Ivan TOMLJANOVIĆ, akad. slikar (Senj, 29. X. 1927.) – U Institutu odnosno Restauratorskoj radionici radio kao restaurator u zvanju stručnog i višeg stručnog suradnika od 9. XI. 1957. do 30. IX. 1981. g.

- 6) Mario KOTLAR, akad. slikar (Arbanasi /Zadar/, 27. III. 1927.) – U Institutu odnosno u Restauratorskoj radionici radio kao restaurator u zvanju stručnog i višeg stručnog suradnika od 25. XI. 1957. do 30. IX. 1981. g.
- 7) Josip PREDOVAN (Vrši, 16. II. 1916. – u. 1986.) – U Institutu radio kao administrator od 1. VII. 1960. do 22. VI. 1963. g.
- 8) Dragojla DUKIĆ (Zaton Šibenski, 17. I. 1938.) – U Institutu radila kao daktilografinja, a zatim i kao administratorica i knjižničarka od 29. IX. 1962. do 30. XII. 1998. g., kada je umirovljena.
- 9) Aleksandra JAKOPOVIĆ (Slavonski Brod, 9. V. 1922. – u. 28. VIII. 1994.) – U Institutu radila kao administratorica od 1. VII. 1963. do kraja 1968. g.
- 10) Davor ARAS, prof. (Split, 27. X. 1933.) – U Institutu radio kao knjižničar, a zatim i kao tajnik i stručni suradnik od 1. VIII. 1963. do 14. VI. 1974. g., kada je iz političkih razloga kao hrvatski domoljub osuđen na 6 i pol godina zatvora i potom otišao na izdržavanje kazne u Lepoglavu.
- 11) Anka DOBROVIĆ (Vranjic, 29. III. 1930.) – U Institutu odnosno Zavodu radila kao administratorica odnosno računovođa od 1. I. 1969. do 5. VIII. 1992. g., kada je umirovljena.
- 12) Ljiljana UGRINIĆ, dipl. knjižničar (Zadar, 16. V. 1961.) – U Zavodu radi kao knjižničarka, uz obavljanje pojedinih administrativnih poslova, od 5. I. 1999. g.

c) Pomoćno osoblje

- 1) Marija VLAIĆ (Sutomišćica, 11. VIII. 1907. – Zadar, 24. VII. 1995.) – U Institutu radila kao pomoćna službenica odnosno čistačica od 1. IV. 1954. do 28. I. 1969. g., kada je umirovljena.
- 2) Josip ŠIMUNOV (Zadar, 31. III. 1920.) – U Institutu radio kao pomoćni službenik odnosno domar od 1954. do 31. VIII. 1964. g.
- 3) Divna NJEGOVAN (Ugljan, 24. II. 1930.) – U Institutu odnosno Zavodu radila kao pomoćna službenica odnosno domarka od 1. IX. 1964. do 31. VIII. 1996. g., kada je umirovljena.
- 4) Albina FUZUL (Ugljan, 8. XII. 1922.) – U Institutu radila kao pomoćna službenica odnosno čistačica od 1. II. 1969. do 31. X. 1974. g., kada je umirovljena.
- 5) Desanka BLASIĆ (Ugljan, 20. XII. 1927.) – U Institutu odnosno Zavodu radila kao pomoćna službenica odnosno čistačica od 15. I. 1975. do 11. II. 1988. g., kada je umirovljena.
- 6) Anka BREULJ (Zaton Šibenski, 22. III. 1947.) – U Zavodu radi kao pomoćna službenica odnosno čistačica od 15. II. 1988. g.
- 7) Josip MARASOVIĆ (Zadar, 6. X. 1974.) – U Zavodu radi kao pomoćni službenik odnosno domar i kućni majstor od 2. IX. 1996. g.

IV. ZNANSTVENOISTRAŽIVAČKA I STRUČNA DJELATNOST

Kao što je već rečeno, Institut je u prvim desetljećima bio organiziran u odjele odnosno odsjeke, pa su svoju znanstvenoistraživačku i stručnu djelatnost isprva samo njegovi honorarni suradnici, a zatim stalno uposleni znanstvenici i istraživači, te prilično brojni stalni i povremeni vanjski suradnici, obavljali upravo unutar tih odjela, s tim da je većina postignutih znanstvenih i stručnih rezultata objavljivana upravo u publikacijama ustanove (u kojima se i mogu iščitati imena spomenutih vanjskih suradnika, većinom djelatnika Akademije, ali i onih iz zadarskih i pojedinih drugih hrvatskih znanstveno-nastavnih, znanstvenih i kulturnih ustanova). Dakako da svrha ovog napisa nije cjelovit prikaz postignutih pojedinačnih rezultata, već će se ovdje samo upozoriti na osnovne tendencije istraživanja i na djelatnosti što su u Institutu odnosno Zavodu tijekom godina najprije obavljane u spomenutim odsjecima, a u zadnjim desetljećima kroz znanstvenoistraživačke projekte.

Treba reći da su djelatnici i vanjski suradnici ustanove u svojim istraživanjima napose bili usmjereni na prikupljanje i proučavanje arhivske građe te konzultiranje periodike i literature pohranjene u Državnom arhivu i Znanstvenoj knjižnici u Zadru. Između ostalog, istraživala se građa i literatura u Arhivu Akademije, Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici i Hrvatskom državnom arhivu (bivšem Arhivu Hrvatske) u Zagrebu, u državnim (ranije povijesnim) arhivima u Dubrovniku, Rijeci i Splitu, znanstvenim knjižnicama u Rijeci i Splitu, zatim u Državnom arhivu, Biblioteci Marciana te u Museo Correr u Mlecima, u talijanskim državnim arhivima u Trstu, Milanu, Genovi, Pisi, Firenci i Napulju, pomorskim muzejima u Trstu i Mlecima, u Austrijskom državnom arhivu u Beču, potom u Vatikanskom tajnom arhivu, u Državnom arhivu u Budimpešti, Sveučilišnoj knjižnici u Oxfordu, u Državnom arhivu, Arhivu grada i u Orijentalnom institutu u Sarajevu, Arhivu SANU u Beogradu, te u nizu drugih domaćih i stranih pismohrana i knjižnica. Napose su važna istraživanja tijekom godina provedena i u crkvenim pismohranama i knjižnicama, kako na zadarskom, tako i na širem dalmatinskom i hrvatskom području. Iz tog je istraživačkog rada proistekao cijeli niz objavljenih znanstvenih i stručnih priloga, a treba spomenuti i velik broj znanstvenih i stručnih skupova, okruglih stolova i savjetovanja održanih u ovih pola stoljeća u Zadru, širom Dalmacije, Hrvatske i inozemstva na kojima su svojim izlaganjima uspješno sudjelovali znanstveni djelatnici i vanjski suradnici Instituta odnosno sadašnjega Zavoda.

Unutar nekadašnjeg Odjela za filozofiju i društvene nauke (kasnije Odsjeka za društvene nauke) znanstvena i stručna djelatnost bila je ponajprije usmjerena na istraživanje prapovijesne, antičke, a napose srednjovjekovne i novovjekovne prošlosti područja Zadra i sjeverne Dalmacije, ali i širih dalmatinskih i hrvatskih prostora, uključujući tu, dakako, i Bosnu i Hercegovinu. Istraživanja su se bavila raznolikim pitanjima iz političke, crkvene, kulturne, gospodarske, pomorske, vojne i društvene prošlosti, a zavidni su znanstveni i stručni rezultati postignuti na polju pomoćnih povijesnih znanosti, te na izradbi više tematskih bibliografija što se tiču zadarskoga

područja. Također su unutar Odsjeka za društvene nauke od g. 1958. za potrebe Pomorske zbirke sakupljeni predmeti koji svjedoče o pomorskoj prošlosti ovoga kraja, što je u konačnici rezultiralo otvaranjem Pomorskog muzeja 1966. g. Od tada proučavanje jadranskog pomorstva, zajedno s Muzejom i njegovom Stalnom pomorskopovijesnom zbirkom, veoma uspješno preuzima novoosnovani Odsjek za povijest pomorstva. Proučavajući djelatnost tih dvaju odsjeka za njihova postojanja, može se ustvrditi da je većina znanstvenih i stručnih odnosno izdavačkih postignuća Instituta u njegova prva tri desetljeća vezana upravo za te odsjeke.

U nekadašnjem Odsjeku za filologiju (kasnije Odsjeku za jezik) uglavnom su vršena filološko-dijalektološka istraživanja na otočkom i kopnenom dijelu sjeverne Dalmacije, ali i šireg područja, s osobitim naglaskom na izučavanju povijesti jezika, sabiranju dijalektološke građe i proučavanju glagoljice na području Zadarske nadbiskupije, a vršena su i leksikološka, etimološka, onomastička odnosno toponimijska i antroponimijska istraživanja, te proučavan razvitak hrvatskoga književnog jezika u Dalmaciji. U Odjelu za povijest književnosti pak provedeno je više istraživanja života i djela zaslužnih svjetovnih ljudi od pera iz Dalmacije, a proučavala se i zadarska i dalmatinska književna prošlost, te kulturno odnosno književno djelovanje svećenstva, osobito glagoljaša na području sjeverne Dalmacije. Iz svega je toga proizišao priličan broj objavljenih znanstvenih i stručnih priloga.

U nekadašnjem Odsjeku za likovnu umjetnost (kasnije Odsjeku za povijest umjetnosti) djelovalo se na planiranju i provedbi zaštite i obnove spomenika u sjevernoj Dalmaciji (posebice u Zadru i Ninu); popisivana su i pregledavana umjetnička djela u Zadru i na njegovu širem području (osobito ona kojima je bila potrebna restauracija), a u suradnji s Nadbiskupijom i Skupštinom općine Zadar povedena je i dovršena akcija za uređenje stalne zbirke odnosno izložbe crkvene umjetnosti "Zlato i srebro Zadra" u sklopu benediktinskog samostana sv. Marije. Treba također spomenuti niz obavljenih istraživanja i objavljenih studija s područja povijesti umjetnosti Zadra i njegove okolice, kako djelatnika Instituta, tako još i više vanjskih suradnika.

Spočetka je unutar toga odsjeka bila veoma zapažena djelatnost Restauratorske radionice (kasnije djelovala u Odsjeku za pomoćne djelatnosti), za koju je u kompleksu Instituta još g. 1956. izgrađena pomoćna zgrada. Njena su dva stalno zaposlena restauratora s vanjskim suradnicima (od kojih je daleko najduže djelovao fra Vinko Fulgošić) kroz desetljeća rada restaurirali mnoge vrijedne, ponajviše crkvene i muzejske umjetnine, a njeni su stručnjaci izveli i mnoge terenske restauratorske i konzervacijske zahvate po crkvama u Dalmaciji, napose u Zadru. Tijekom godina bilo je priređeno više izložbi restauriranih umjetnina te su pritom kao povremena izdanja objavljivani prigodni katalozi (1961., 1964., 1966., 1971.). Ne treba zaboraviti ni konzerviranje željeznih i olovnih predmeta za potrebe Pomorske zbirke. G. 1981. radionica je prestala djelovati kao dio Akademijina instituta, te je u istoj zgradi nastavila rad kao dio Zavoda za zaštitu spomenika kulture u Zadru sve do kraja 2001. g. Od početka g. 2002. ondje se nalazi Pomorskopovijesna zbirka Zavoda za povijesne

znanosti HAZU u Zadru, koja trenutno u fazi revitalizacije čeka bolje dane.

U nekadašnjem Odsjeku za etnografiju i muzički folklor (kasnije samo Odsjeku za povijest glazbe) radilo se na izradbi etnografske i etnomuzikološke bibliografije za područje sjeverne Dalmacije, a istraživačkim je radom proučavana starija lokalna sakralna i laička glazbena tradicija, važne osobe iz glazbene prošlosti sjeverne Dalmacije, kao i glazbeni život Zadra u prošlosti. Osim toga, u Zadru i na njegovu širem području provedeno je više etnografskih istraživanja. I iz tih je djelatnosti proizašao određeni broj objelodanjenih znanstvenih i stručnih prinosa.

Od Akademijine reorganizacije g. 1978. znanstveni i stručni rad unutar Odsjeka za društvene znanosti, kao i ostalih odsjeka Zavoda, počeo se ostvarivati u sklopu znanstvenoistraživačkog projekta “Povijest Istre i Dalmacije”, što je bio začetak današnjega načina izvođenja znanstvenih i stručnih zadaća djelatnika i vanjskih suradnika zadarskoga Zavoda za povijesne znanosti. Njega je g. 1987. naslijedio znanstvenoistraživački projekt “Povijest hrvatskog naroda i narodnosti u Hrvatskoj” te je znanstveni i stručni rad unutar Zavoda na tom projektu nastavljen istraživanjem na programu, odnosno kasnijem potprojektu pod naslovom “Prošlost Dalmacije”. Treba istaći da je u drugoj polovini osamdesetih godina u Zavodu došlo do odumiranja unutarnje organizacije rada po odsjecima, a to se, stjecajem okolnosti, odvijalo usporedno s vidljivim opadanjem djelatnosti Zavoda. Ipak, od ranih devedesetih godina aktivnosti Zavoda polako počinju ponovno napredovati: g. 1991. dotadašnji potprojekt “Prošlost Dalmacije” postaje samostalni znanstvenoistraživački projekt, financiran od strane Ministarstva znanosti Republike Hrvatske, na čelu s upraviteljem Zavoda (najprije dr. sc. Š. Peričićem, a potom dr. sc. M. Brkovićem), da bi ga g. 1996. zamijenio znanstvenoistraživački projekt “Istraživanja prošlosti južne Hrvatske” (produžen g. 1999. i 2002.) pa djelatnici i vanjski suradnici Zavoda unutar tih projekata od tada do danas istražuju tematiku iz antičke, srednjovjekovne i novovjekovne gospodarske, pomorske, društvene, političke, vojne, crkvene, kulturne i ine prošlosti Dalmacije, a dijelom i širih hrvatskih prostora, napose Bosne i Hercegovine, kao i tematiku iz pomoćnih povijesnih znanosti. Iz svih je tih istraživačkih nastojanja proistekao veći broj publiciranih naslova.

V. IZDAVAČKA DJELATNOST

Izdavačka je djelatnost Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru u dosadašnjih njegovih 50 godina bila ponajprije usmjerena na redovito objavljivanje Zavodova znanstvenog godišnjaka *Radovi*, što je od početka djelovanja ustanove određeno za jednu od najvažnijih zadaća. Osim toga, Zavod je kroz godine dosad objavio 13 monografija u svojoj seriji “Djela”, zatim više naslova u seriji “Posebna izdanja”, trosveščani jubilarni *Pomorski zbornik*, a objavljeno je i 4 sveska publikacije *Adriatica maritima*. Treba spomenuti da je više važnijih priloga objavljenih u *Radovima* istodobno otisnuto i u zasebnim koricama i u većoj nakladi kao svojevrsna posebna izdanja te se ovdje neće posebno navoditi. Uz to, Zavod je za urednikovanja

G. Novaka i V. Maštrovića veoma aktivno sudjelovao i u pripremi prvih 8 svezaka serijske publikacije *Pomorski zbornik*, što ga je izdavalo tadašnje Društvo za proučavanje i unapređivanje pomorstva Jugoslavije sa sjedištem upravo u Zavodu.

a) *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*

S obzirom na višekratne promjene naziva ustanove, u tijeku godina mijenjao se i podnaslov časopisa: g. 1954. počeo je izlaziti kao *Radovi Instituta JAZU u Zadru*, od 1974. izlazi kao *Radovi Centra JAZU u Zadru*, od g. 1979. pak kao *Radovi Zavoda JAZU u Zadru*, od g. 1989. sa skraćenim naslovom *Radovi*, da bi od 1991. do danas časopis bio naslovljen kao *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*. Časopis je uglavnom redovno objavljuvan još od 31. X. 1954., kada je prigodom proslave 10. obljetnice oslobođenja Zadra javnosti predstavljen njegov 1. svezak., pa do danas, kada je svjetlo dana ugledao 46. svezak za tekuću 2004. g. povodom 50. obljetnice djelovanja Zavoda. Više je svezaka u tom razdoblju objavljeno kao dvobroj, dok je jedina veća kriza u izlaženju godišnjaka zabilježena u razdoblju od 1984. do 1988. g., kada nije objavljen niti jedan svezak, što je koincidiralo s već spomenutim najkriznijim godinama same ustanove. U časopisu je svojim prilozima do sada sudjelovalo oko 200 autora, a u uredništvu su djelovali Josip Badalić (sv. 1), Vjekoslav Maštrović (sv. 1–29/30), Grga Novak (sv. 2–25), Ivo Vinski (sv. 26–29/30), Mate Suić (sv. 26–45), Šime Peričić (sv. 31–32), Lujo Margetić (sv. 31–45), Milko Brković (sv. 33–46) i Franjo Šanjek (sv. 44–46).

U sv. 1 iz g. 1954. objavljeno je 13 znanstvenih i stručnih priloga na ukupno 331 str., a kao autori zastupljeni su Antun Barac, Ante Maštrović, Josip Seissel, Petar Skok, Vladislav Cvitanović, Stjepan Antoljak, Ante M. Strgačić, Milan Marjanović, Jakša Ravlić, Oliver Fijo, Ante Matijević, Amos-Rube Filipi i Šime Jurić.*

U sv. 2 iz g. 1955. objavljeno je 19 znanstvenih i stručnih priloga na ukupno 418 str., a kao autori zastupljeni su Grga Novak, Milovan Gavazzi, Ljubo Karaman, A. M. Strgačić, V. Cvitanović, Ljubomir Maštrović, Miloš Škarica, Ivo Rubić, A. Matijević, Jelka Perić, Mate Suić, Jevto Milović, Roman Jelić, Vjekoslav Maštrović, Šime Batović, Božidar Finka i Dušan Berić.

U sv. 3 iz g. 1957. objavljeno je 18 znanstvenih i stručnih priloga na ukupno 488 str., a kao autori zastupljeni su G. Novak, Josip Hamm, Viktor Novak, Marijana Gušić, J. Ravlić, Kruno Prijatelj, V. Maštrović, A. Matijević, O. Fijo, Antonin Zaninović, Maja Novak, Milan Živanović, Vinko Antić, Vesna Jakić-Cestarić, Lj. Maštrović i A.-R. Filipi.

U sv. 4-5 iz g. 1959. objavljeno je 19 znanstvenih i stručnih priloga na ukupno 498 str., a kao autori zastupljeni su G. Novak, Cvito Fisković, J. Ravlić, V. Maštrović, I. Rubić, A. M. Strgačić, Franjo Švelec, Alfred Petričić, O. Fijo, Vinko Foretić, A.-R. Filipi, Žarko Muljačić, M. Novak, Duško Kečkemet, Seid M. Traljić, Š. Batović, Boris

* Puno ime autora pojedinog priloga u nastavku ovog poglavlja navedeno je samo u onome izdanju u kojem se ono spominje prvi put.

Ilakovac, Andre Jutronić i Josip Vlahović.

U sv. 6-7 iz g. 1960. objavljeno je 25 znanstvenih i stručnih priloga na ukupno 654 str., a kao autori zastupljeni su Dinko Foretić, G. Novak, J. Hamm, M. Gušić, J. Ravlić, A.-R. Filipi, A. M. Strgačić, O. Fijo, V. Cvitanović, M. Novak, V. Jakić-Cestarić, Hrvoje Morović, Ž. Muljačić, Jerzy Slizinski, F. Švelec, Š. Batović, B. Finka, Vinko Ivančević, K. Prijatelj, R. Jelić, Gašpar Bujas, Ivan Grgić, V. Maštrović i Aleksandar Stipčević.

U sv. 8 iz g. 1961. objavljeno je 19 znanstvenih i stručnih priloga na ukupno 477 str., a kao autori zastupljeni su G. Novak, V. Maštrović, J. Ravlić, S. M. Traljić, V. Jakić-Cestarić, O. Fijo, Radovan Vidović, G. Bujas, K. Prijatelj, M. Škarica, Zlatko Vince, Jerko Bezić, Kosta Milutinović, Nikola Čolak, Ivanko Bendiš i Anica Nazor.

U sv. 9 iz g. 1962. objavljeno je 16 znanstvenih i stručnih priloga na ukupno 474 str., a kao autori zastupljeni su G. Novak, Stjepan Antoljak, Ivo Petricioli, N. Čolak, V. Cvitanović, B. Ilakovac, M. Novak, Marijan Grgić, Ivan Bach, K. Prijatelj, S. M. Traljić, Sofija Petricioli, A. Stipčević, Nikica Kolumbić i Josip Basioli.

U sv. 10 iz g. 1963. objavljeno je 17 znanstvenih i stručnih priloga na ukupno 494 str., a kao autori zastupljeni su Ivo Krbek, G. Novak, Lj. Karaman, V. Maštrović, Š. Batović, Andre Jutronić, B. Ilakovac, R. Jelić, D. Foretić, V. Cvitanović, F. Švelec, N. Čolak, S. M. Traljić, Petar Starešina, D. Kečkemet i M. Škarica.

U sv. 11-12 iz g. 1965. objavljeno je 18 znanstvenih i stručnih priloga na ukupno 622 str., a kao autori zastupljeni su G. Novak, Ferdo Čulinović, V. Maštrović, I. Petricioli, M. Novak, S. M. Traljić, M. Gušić, M. Grgić, A. M. Strgačić, K. Prijatelj, Z. Vince, Boris Jurić, I. Petricioli, K. Milutinović, Ž. Muljačić, J. Bezić i Davor Aras.

U sv. 13-14 iz g. 1967. objavljeno je 15 znanstvenih i stručnih priloga na ukupno 461 str., a kao autori zastupljeni su Eduard Peričić, I. Petricioli, C. Fisković, M. Grgić, A.-R. Filipi, S. M. Traljić, Marin Oreb, Š. Jurić, Mate Zorić, Vladimir Vratović, K. Prijatelj, Lovro Županović, Ladislav Šaban i V. Maštrović.

U sv. 15 iz g. 1968. objavljeno je 7 znanstvenih i stručnih priloga na ukupno 204 str., a kao autori zastupljeni su Ante Maštrović Nino, Mirko Dražen Grmek, M. Novak, O. Fio, J. Basioli, Š. Batović i Frano Maroević.

U sv. 16-17 iz g. 1969. objavljeno je 26 znanstvenih i stručnih priloga na ukupno 786 str., a kao autori zastupljeni su G. Novak, Š. Batović, M. Suić, E. Peričić, M. Novak-Sambriolo, V. Maštrović, Valentin Uranija, B. Ilakovac, I. Petricioli, V. Jakić-Cestarić, Josip Lučić, V. Novak, Zdenko Brusić, Branimir Gušić, Vladislav Brajković, Josip Kolanović, S. M. Traljić, A.-R. Filipi, R. Jelić, Frano Dujmović, Jakša Ravlić, Ž. Muljačić, M. Gušić, B. Jurić, Zdenko Kolacio, Veljko Mandić, Renata Novak, Theodor Dürriegl i Radovan Čepelak.

U sv. 18 iz g. 1971. objavljen je 21 znanstveni i stručni prilog na ukupno 541 str., a kao autori zastupljeni su Š. Batović, B. Ilakovac, B. Gušić, M. Grgić, J. Kolanović, Lucijan Kos, E. Peričić, Maren M. Freidenberg, S. M. Traljić, I. Petricioli, Šime Peričić, V. Maštrović, V. Uranija, Milivoj Car, Frano Hekman, Jakov Blažević i G. Novak.

U sv. 19 iz g. 1972. objavljeno je 15 znanstvenih i stručnih priloga na ukupno 527 str., a kao autori zastupljeni su S. Antoljak, V. Maštrović, V. Jakić-Cestarić, M. Novak-Sambrailo, V. Cvitanović, Z. Brusić, Z. Vince, Josip Soldo, Neva Scotti-Žurić, V. Ivančević, Nada Grčević, S. M. Traljić, A.-R. Filipi i B. Jurić.

U sv. 20 iz g. 1973. objavljena su 23 znanstvena i stručna priloga na ukupno 487 str., a kao autori zastupljeni su Š. Peričić, R. Jelić, S. Antoljak, M. Grgić, K. Prijatelj, K. Milutinović, J. Ravlić, J. Lučić, Jakov Kupek, V. Maštrović, Radojica F. Barbalić, J. Basioli, V. Cvitanović, P. Starešina, Z. Vince, Ž. Muljačić, Stjepan Krasić, B. Ilakovac, A. Stipčević, Z. Brusić, S. M. Traljić i B. Jurić.

G. 1974. objavljen je kao prilog sv. 21 časopisa *Indeks Radova Instituta JAZU u Zadru* (sv. I do sv. XX) na ukupno 200 str., što ga je izradila Štefica Maštrović.

U sv. 21 iz g. 1974. objavljeno je 14 znanstvenih i stručnih priloga na ukupno 360 str., a kao autori zastupljeni su S. Antoljak, V. Maštrović, Šefik Bešlagić, Ivo Perić, Stijepo Obad, V. Cvitanović, R. Jelić, Benedikta Zelić-Bučan, Ivan Pederin, L. Šaban, S. M. Traljić, Š. Peričić i V. Jakić-Cestarić.

U sv. 22-23 iz g. 1976. objavljeno je 16 znanstvenih i stručnih priloga na ukupno 475 str., a kao autori zastupljeni su G. Novak, C. Fisković, S. Antoljak, V. Maštrović, K. Milutinović, Ž. Muljačić, I. Pederin, J. Ravlić, D. Kečkemet, A.-R. Filipi, J. Basioli, R. Jelić, Josip Ožić, I. Perić i J. A. Soldo.

U sv. 24 iz g. 1977. objavljeno je 13 znanstvenih i stručnih priloga na ukupno 386 str., a kao autori zastupljeni su Damir Magaš, Z. Brusić, Danilo Klen, M. M. Freidenberg, S. Obad, K. Milutinović, I. Pederin, V. Jakić-Cestarić, V. Maštrović i A. Stipčević.

U sv. 25 iz g. 1978. objavljeno je 13 znanstvenih i stručnih priloga na ukupno 510 str., a kao autori zastupljeni su I. Perić, C. Fisković, R. Jelić, Ž. Muljačić, Ivan Ostojić, Stanko Piplović, I. Pederin, J. A. Soldo, Tihomil Maštrović, Karlo Kosor, B. Ilakovac, H. Morović i V. Maštrović.

U sv. 26 iz g. 1979. objavljeno je 12 znanstvenih i stručnih priloga na ukupno 344 str., a kao autori zastupljeni su V. Maštrović, Ž. Muljačić, S. Piplović, R. Jelić, Jelena Kolumbić, I. Pederin, T. Maštrović, Š. Peričić, B. Jurić, I. Perić i H. Morović.

U sv. 27-28 iz g. 1981. objavljeno je 14 znanstvenih i stručnih priloga na ukupno 574 str., a kao autori zastupljeni su M. Suić, M. M. Freidenberg, V. Maštrović, Igor Fisković, Š. Peričić, R. Jelić, I. Pederin, Cvjetko Milanja, Tereza Ganza-Aras, T. Maštrović, D. Magaš i Ivo Kasandrić.

U sv. 29-30 iz g. 1983. objavljeno je 12 znanstvenih i stručnih priloga na ukupno 294 str., a kao autori zastupljeni su M. Suić, V. Jakić-Cestarić, J. Kolanović, S. Antoljak, C. Fisković, R. Jelić, Š. Peričić, Ante Usmiani, I. Pederin, Želimir Maštrović i K. Milutinović.

U sv. 31 iz g. 1989. objavljeno je 6 znanstvenih i stručnih priloga na ukupno 178 str., a kao autori zastupljeni su M. Suić, Marjan Diklić, T. Ganza-Aras, Š. Peričić i R. Jelić.

U sv. 32 iz g. 1990. objavljeno je 10 znanstvenih i stručnih priloga te ocjena i

prikaza na ukupno 196 str., a kao autori zastupljeni su M. Diklić, Zdravko Blažeković, Milko Brković, Š. Peričić, D. Kečkemet, Josip Lisac i Helena Peričić-Jakovljević.

U sv. 33 iz g. 1991. objavljeno je 17 znanstvenih i stručnih priloga te ocjena i prikaza na ukupno 315 str., a kao autori zastupljeni su M. Suić, Bruna Kuntić-Makvić, Ivna Anzulović, M. Brković, J. A. Soldo, Š. Peričić, M. Diklić, D. Magaš i H. Peričić-Jakovljević.

U sv. 34 iz g. 1992. objavljeno je 18 znanstvenih i stručnih priloga te ocjena i prikaza na ukupno 254 str., a kao autori zastupljeni su M. Suić, B. Ilakovac, Slobodan Čače, Lujo Margetić, M. Brković, I. Anzulović, Marija Zaninović-Rumora, Catherine Wendy Bracewell, Š. Peričić, M. Diklić i I. Pederin.

U sv. 35 iz g. 1993. objavljeno je 13 znanstvenih i stručnih priloga te ocjena i prikaza na ukupno 266 str., a kao autori zastupljeni su S. Čače, L. Margetić, Lovorka Čoralić, M. Zaninović-Rumora, Miroslav Granić, Š. Peričić, M. Diklić i J. Lisac.

U sv. 36 iz g. 1994. objavljen je 21 znanstveni i stručni prilog uz ocjene i prikaze na ukupno 367 str., a kao autori zastupljeni su B. Ilakovac, L. Margetić, M. Brković, M. Granić, Mirjana Matijević-Sokol, M. Zaninović-Rumora, L. Čoralić, I. Pederin, Š. Peričić, M. Diklić, Anamarija Kurilić i Mladen Ančić.

U sv. 37 iz g. 1995. objavljeno je 40 znanstvenih i stručnih priloga na ukupno 906 str., a kao autori zastupljeni su M. Brković, Miroslav Kravar, Ivo Fadić, Z. Brusić, B. Ilakovac, S. Antoljak, Radomir Jurić, V. Jakić-Cestarić, L. Margetić, A. Nazor, J. A. Soldo, J. Lučić, Žarko Dadić, I. Petricioli, I. Pederin, B. Jurić, K. Prijatelj, L. Čoralić, N. Čolak, Stipe Kutleša, Ž. Muljačić, Š. Peričić, C. Fisković, Arsen Duplančić, S. Piplović, T. Maštrović, I. Perić, Hodimir Sirotković, T. Ganza-Aras, S. Obad, M. Diklić, D. Magaš, D. Kečkemet, A. Stipčević, Stjepan Barbarić, T. Dürriegl i Ž. Maštrović.

U sv. 38 iz g. 1996. objavljena su 22 znanstvena i stručna priloga uz ocjene i prikaze na ukupno 284 str., a kao autori zastupljeni su L. Margetić, M. Suić, M. Brković, Emil Hilje, M. Ančić, M. Zaninović-Rumora, L. Čoralić, Š. Peričić, Stjepan Čosić, Marijan Maroja, Tomislav Markus, Slobodan Kaštela, M. Diklić, Željko Holjevac, Mladen Tomorad i Mislav Elvis Lukšić.

U sv. 39 iz g. 1997. objavljena su 24 znanstvena i stručna priloga uz ocjene i prikaze na ukupno 329 str., a kao autori zastupljeni su B. Ilakovac, L. Margetić, M. Ančić, Petar Runje, Serdo Dokoza, Š. Peričić, L. Čoralić, M. Zaninović-Rumora, Krešimir Kužić, M. Diklić, Tihomir Rajčić, S. Piplović, Zoran Ladić, Ž. Holjevac, M. Brković i M. E. Lukšić.

U sv. 40 iz g. 1998. objavljeno je 15 znanstvenih i stručnih priloga te ocjena i prikaza na ukupno 504 str., a kao autori zastupljeni su B. Ilakovac, M. Ančić, K. Kužić, S. Dokoza, Nikola Jakšić, M. Brković, L. Čoralić, M. Zaninović-Rumora, Š. Peričić, Mladen Andreis, Mithad Kozličić, S. Čosić, M. Diklić, T. Rajčić i M. E. Lukšić.

U sv. 41 iz g. 1999. objavljeno je 25 znanstvenih i stručnih priloga te ocjena i prikaza na ukupno 326 str., a kao autori zastupljeni su M. Ančić, M. Zaninović-Rumora, L. Čoralić, Ž. Muljačić, Š. Peričić, D. Magaš, Danica Božić-Bužančić, Š.

Peričić, S. Piplović, Tado Oršolić, T. Rajčić, Ante Bralić, M. E. Lukšić, Ž. Holjevac i M. Diklić.

U sv. 42 iz g. 2000. objavljeno je 19 znanstvenih i stručnih priloga te ocjena i prikaza na ukupno 513 str., a kao autori zastupljeni su Nenad Labus, N. Jakšić, E. Hilje, K. Kužić, M. E. Lukšić, Milorad Pavić, Š. Peričić, L. Čoralić, T. Oršolić, M. Diklić, Ivan Pažanin, A. Bralić, Tonći Šitin, Zlatko Matijević, M. Brković i Zdenko Sikirić.

U sv. 43 iz g. 2001. objavljena su 23 znanstvena i stručna priloga uz ocjene i prikaze na ukupno 502 str., a kao autori zastupljeni su L. Margetić, M. Suić, M. Brković, Š. Peričić, Gordana Ravančić, Marija Karbić, Z. Ladić, Stanko Josip Škunca, L. Čoralić, S. Piplović, Mario Reljanović, T. Rajčić, M. Diklić, Ivan Balta, Romana Čepuran, Meri Kunčić, T. Oršolić, Zdravka Jelaska, Dubravko Knežić i Sonja Homa.

U sv. 44 iz g. 2002. objavljena su 22 znanstvena i stručna priloga uz ocjene i prikaze na ukupno 294 str., a kao autori zastupljeni su K. Kužić, Oleg Petrović, Marica Čunčić, L. Čoralić, Š. Peričić, A. Bralić, S. Piplović, T. Šitin, M. Pavić, M. Kunčić, Z. Ladić, Z. Jelaska, Mateo Bratanić, Marina Diklić, M. Diklić, M. E. Lukšić i Mirjana Sladonja.

U sv. 45 iz g. 2003. objavljeno je 26 znanstvenih i stručnih priloga te ocjena i prikaza na ukupno 464 str., a kao autori zastupljeni su M. Brković, Snježana Vasilj, E. Hilje, P. Runje, M. E. Lukšić, M. Granić, Davor Frankulin Travaš, M. Zaninović-Rumora, L. Čoralić, M. Pavić, Ž. Holjevac, T. Oršolić, I. Pederin, S. Piplović, Š. Peričić, T. Rajčić, M. Diklić, I. Balta, Z. Jelaska-Marijan, Franjo Šanjek i Arijana Kolak.

U sv. 46 iz g. 2004. objavljena su 32 znanstvena i stručna priloga uz ocjene i prikaze na ukupno 558 str., a kao autori zastupljeni su F. Šanjek, M. E. Lukšić, Zvezdan Strika, Gherardo Ortalli, Š. Peričić, L. Margetić, K. Kužić, Domagoj Mijan, M. Čunčić, P. Runje, L. Čoralić, Slaven Bertoša, M. Brković, Mirisa Katić, Pijo Mate Pejić, Kristijan Juran, T. Oršolić, I. Pederin, S. Piplović, M. Diklić, Davor Bukša, Branka Grbavac, Tomislav Popić, Iva Kurelac, Josip Celić, S. Kaštela i V. Jakić-Cestarić.

b) Zbornici

Institut JAZU u Zadru izdao je g. 1962. u povodu “20. godišnjice Dana mornarice i pomorstva Jugoslavije 1942.–1962.” jubilarni *Pomorski zbornik* u dvije knjige (knj. I. / str. 1–1072 i knj. II. / str. 1073–1967) velikog leksikonskog formata koji sadrži ukupno 87 znanstvenih i stručnih priloga te bibliografiju knjiga o pomorstvu Jugoslavije (XIX. i XX. st.). Glavni su urednici toga izdanja G. Novak i V. Maštrović. Zastupljeni su sljedeći autori: G. Novak, Mate Jerković, Vicko Krstulović, Dušan Vesić, Josip Roglić, B. Gušić, Branko Kojić, D. Klen, Stjepan Vekarić, Lukša Beritić, O. Fijo, V. Foretić, S. Traljić, Branko Kesić, N. Čolak, Šime Županović, V. Brajković, Blaž Jurišić, J. Ravlić, Maja Bošković-Stulli, Vanda Ekl, D. Kečkemet, M. Gušić, J. Bezić, Anđelko Kalpić, Mladen Ikica, F. Čulinović, Bogdan Pecotić, Dušan Miljanić,

Mladen Grakalić, Ivo Šišević, Božidar Ercigoj, Josip Mihaljević, Ljubo Smokvina, Ljubo Marin, L. Kos, Ante Ilijić, Viktor Cerić, Marin Kastropeli, Vinko Antić, Andrija Unković, Otokar Kohout, Zorica Vučetić, Antun Grisogono, Jakša Deletis, Martin Dobrinčić, Josip Kirinčić, R. F. Barbalić, Šime Matijašević, Vladimir Andrijašević, Ljubo Leontić, Ante Botrić, Miljenko Buljan, Zlatko Winkler, Miroslav Karšulin, Hrvoje Iveković, Gojko Arneri, Stanislav Franelić, F. Dujmović, I. Petricioli, Cvjetko Premuš, Ferdo Gestrin, A. Strgačić, V. Maštrović, Marko Kurtini, D. Foretić, Josip Luetić, V. Ivančević, Ilija Mitić, C. Fisković, Miloš Milošević, Ignjatije Zloković, Milivoj Milošević, Petar Šerović, Miro Montani, Niko Luković i Mladen Zoričić. G. 1963. objavljena je i III. knjiga *Pomorskog zbornika* u kojoj je otisnuta "Bibliografija rasprava i članaka (1945.–1962.) pomorstva Jugoslavije" na 209 str., što ju je sastavio V. Maštrović.

G. 1963. Institut je objavio manji zbornik u svojoj seriji posebnih izdanja naslovljen *Pomorstvo grada Zadra* s ukupno 6 rasprava na 126 str., a kao autori u njemu se pojavljuju V. Maštrović, N. Čolak, A. M. Strgačić, I. Petricioli, L. Kos i J. Mihaljević.

Pojedini svesci Zavodova godišnjaka *Radovi* zamišljeni su i objavljeni i kao tematski zbornici. Tako je sv. 11-12 g. 1966., u povodu tadašnje proslave 100. godišnjice Akademije, objavljen i kao *Grad Zadar – presjek kroz povijest*; pojedine rasprave iz sv. 13-14 objavljene su g. 1968. i u dva posebna izdanja: *Kulturna baština samostana sv. Marije u Zadru*, izdana u povodu 900. obljetnice obnove samostana, i *Kulturna baština samostana sv. Frane u Šibeniku*, izdana u povodu 900. obljetnice prvog spomena grada Šibenika; sv. 16-17 objavljen je g. 1969. kao *Povijest grada Nina*, i to u povodu 900. godišnjice Krešimirove darovnice; sv. 18 objavljen je g. 1970. kao zbornik pod naslovom *Povijest Vrane (Političko, kulturno i privredno značenje Vrane kroz stoljeća)*, a sv. 37 iz g. 1995. posvećen je dr. sc. V. Maštroviću te je dijelom tematski vezan za njegov život i rad.

Većina rasprava iz sv. 1 povremene serije posebnih izdanja *Adriatica maritima* (vidi niže) izdana je g. 1974. i u posebnim koricama pod naslovom *Lepantska bitka (Udio hrvatskih pomoraca u Lepantskoj bitki 1571. godine)*, i to u povodu 400. godišnjice bitke.

c) *Adriatica maritima*

Institut JAZU u Zadru pokrenuo je g. 1974. tu publikaciju unutar svojih posebnih izdanja sa svrhom da se u njoj objavljuju rasprave s tematikom iz prošlosti hrvatskoga pomorstva. Ukupno su objavljena 4 sveska, a njihovi su urednici bili G. Novak, V. Maštrović i V. Brajković.

Sv. I objavljen g. 1974. sadrži 18 rasprava na ukupno 363 str., a njihovi su autori G. Novak, V. Maštrović, J. Luetić, Ivo Šišević, E. Peričić, A. Usmiani, F. Dujmović, Vjekoslav Omašić, M. Novak-Sambrailo, V. Foretić, Vjekoslav Parać, Niko Duboković Nadalini, J. Lučić, Karlo Jurišić, J. Ravlić i S. M. Traljić, S. Antoljak i J. Basioli.

Sv. II objavljen g. 1978. sadrži 10 rasprava na ukupno 271 str., a njihovi su autori Z. Brusić, Vladimir Muljević, S. Vekarić, Š. Peričić, V. Maštrović, I. Pederin, P. Starešina, J. Basioli i S. M. Traljić.

Sv. III objavljen g. 1979. sadrži 6 rasprava na ukupno 286 str., a njihovi su autori J. Basioli, J. Kolanović, V. Maštrović, I. Pederin, Š. Peričić i Duško Kučina.

Sv. IV objavljen g. 1985. sadrži 9 rasprava na ukupno 242 str., a njihovi su autori S. Antoljak, V. Maštrović, Š. Peričić, I. Pederin, R. F. Barbalić, Alena Fazinić, R. Jelić, J. Basioli i Marko Mustać.

d) Djela

- 1) Vjekoslav MAŠTROVIĆ, *Razvoj sudstva u Dalmaciji u XIX. stoljeću*, Djela, knj. 1, Zagreb, 1959., 122 str.
- 2) Oliver FIJO, *Parobrodarstvo Dalmacije 1878.–1918.*, Djela, knj. 2, Zadar, 1962., 211 str.
- 3) Maja NOVAK, *Autonomija dalmatinskih komuna pod Venecijom*, Djela, knj. 3, Zadar, 1965., 133 str.
- 4) Petar STAREŠINA, *Pomorstvo Silbe*, Djela, knj. 4, Zadar, 1971., 159 str.
- 5) Jerko BEZIĆ, *Razvoj glagoljaškog pjevanja na zadarskom području*, Djela, knj. 5, Zadar, 1973., 324 str.
- 6) Vjekoslav MAŠTROVIĆ, *Zadarska oznanjenja iz XVIII., XIX. i početka XX. stoljeća (Jadertina Croatica)*, Djela, knj. 6, Zagreb, 1979., 553 str.
- 7) Živko NIŽIĆ, *Nikola Jakšić, zadarski književnik, prevodilac i rodoljub (1762.–1841.)*, Djela, knj. 7, Zadar, 1984., 104 str.
- 8) Damir MAGAŠ, *Povijesno-zemljopisne osnove razvoja Nina i problemi njegove suvremene valorizacije*, Djela, knj. 8, Zadar, 1995., 169 str.
- 9) Mladen ANČIĆ, *Putanja klatna – Ugarsko-Hrvatsko Kraljevstvo i Bosna u XIV. stoljeću*, Djela, knj. 9, (objavljeno u suradnji s izdavačkom kućom ZIRAL iz Mostara), Zadar – Mostar, 1997., 298 str.
- 10) Milko BRKOVIĆ, *Isprave hrvatskih narodnih vladara i latinske isprave bosansko-humskih vladara i velmoža*, Djela, knj. 10, (objavljeno u suradnji s izdavačkom kućom ZIRAL iz Mostara), Zadar – Mostar, 1998., 438 str.
- 11) Marjan DIKLIĆ, *Pravaštvo u Dalmaciji do kraja Prvog svjetskog rata*, Djela, knj. 11, (objavljeno u suradnji s Maticom hrvatskom Zadar), Zadar, 1998., 550 str.
- 12) Damir MAGAŠ, *Vinjerac*, Djela, knj. 12, (objavljeno u suradnji s Hrvatskim geografskim društvom Zadar), Zadar, 1999., 271 str.
- 13) Šime PERIČIĆ, *Razvitak gospodarstva Zadra i okolice u prošlosti*, Djela, knj. 13, Zagreb – Zadar, 1999., 307 str.

e) *Posebna izdanja*

- 1) Dinko FORETIĆ, *Socijalistički radnički pokret u Dalmaciji posljednjih godina XIX. stoljeća*, Posebna izdanja, Zagreb, 1959., 34 str.
- 2) Ljubo KARAMAN, *Dalmatinske katedrale*, Posebna izdanja, Zadar, 1964., 42 str.
- 3) Ante MAŠTROVIĆ NINO, *Osnivanje, razvoj i borbe Zadarskog partizanskog odreda*, Posebna izdanja, Zadar, 1969., 59 str.
- 4) Vjekoslav MAŠTROVIĆ, *Dopuna 1. / Jadertina Croatica (Bibliografija knjiga, časopisa i novina izdanih na hrvatskom ili srpskom jeziku u Zadru /I. dio. Knjige/)*, Posebna izdanja, Zadar, 1977., 98 str.
- 5) Aleksandar STIPČEVIĆ, *Kulturno-povijesni spomenici u Arbanasima (Zadar)*, (objavljeno u suradnji s Mjesnom zajednicom Arbanasi), Posebna izdanja, Zadar, 1977., 54 str.
- 6) Ivo PERIĆ, *Dalmatinski sabor 1861.–1912. (1918.) god.*, Posebna izdanja, Zadar, 1978., 232 str.
- 7) Ivan PAŽANIN, *Školstvo trogirskog kraja u XIX. i XX. stoljeću*, (objavljeno u suradnji s Maticom hrvatskom Trogir), Zagreb – Zadar – Trogir, 2001., 82 str.

VI. *OSTALA DJELATNOST*

Već prigodom otvaranja Instituta uređena je i njegova knjižnica; što darivanjem, što kupnjom, a najviše zamjenom, ona je od početnih oko 1200 primjeraka knjiga, časopisa i ostalih publikacija danas dostigla brojku od oko 25 tisuća primjeraka, posjedujući abecedni, stručni i predmetni katalog, odnosno cjeline knjiga, brošura, periodike, zemljovidna i rijetkosti; uz to postoji i arhiv, fototeka, mikrofilmoteka te zbirka klišeja i plakata. Od g. 1999. započeto je vođenje dviju zasebnih inventarnih knjiga – za periodiku i za monografske publikacije. Veći je dio knjižničnog fonda tijekom desetljeća pribavljen putem široke razmjene s domaćim i stranim ustanovama. Trenutno Zavod izravno ili posredno preko Akademije svoja izdanja razmjenjuje s oko 300 ustanova iz Hrvatske i s oko 300 njih iz mnogih stranih zemalja. Godine 2002. knjižnica je značajno obogaćena i osobnom knjižnicom pokojnog dr. sc. V. Maštrovića od oko dvije tisuće knjiga i svezaka časopisa, što ju je zaslužnikova obitelj velikodušno darovala Zavodu. Može se ustvrditi da je knjižnica Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru desetljećima bila od izuzetne pomoći u znanstvenom i stručnom radu, kako djelatnicima ustanove, tako i drugim znanstvenicima iz Zadra, drugih dijelova Hrvatske i inozemstva, koji su se tijekom ovih pola stoljeća obraćali za pomoć prigodom svojih istraživanja na području grada i sjeverne Dalmacije.

Institut JAZU u Zadru je nakon Drugog svjetskog rata bio prva znanstvena ustanova u Zadru, pa su se u njemu spočetka često, a kasnije – nakon osnutka Filozofskog fakulteta – sve rjeđe, održavala znanstvena i stručna predavanja. Tu su – osim samih djelatnika ustanove – među ostalim uglednim domaćim i stranim znanstvenicima i stručnjacima kroz godine izlagali Marko Kostrenčić, Antun Barac,

Grga Novak, Milan Marjanović, Vladimir Mošin, Mirko Dražen Grmek, Imre Ivankà, Ante M. Strgačić, Branimir Gušić, Mirko Deanović, Jerzy Sliziński, Wojislaw Molé, Marijana Gušić, Ljubo Babić, Josip Torbarina, Ivo Krbek, Ferdo Čulinović, Dubravko Jelčić, Kruno Prijatelj, Ljubo Babić, Teodor Varićak, Sigismund Ciborovski i drugi. Osim toga, pojedini djelatnici Instituta odnosno Zavoda tijekom su godina djelovali ili danas djeluju gostujući svojim stalnim ili povremenim predavanjima u drugim znanstvenim, obrazovnim i kulturnim ustanovama, doprinoseći tako znanstvenostručnom i kulturno-obrazovnom životu Zadra, a i pojedinih drugih hrvatskih sredina.

Na gradskoj se razini preko djelatnika, suradnika, zajedničkih i pojedinačnih projekata Instituta odnosno Zavoda kroz desetljeća surađivalo s Državnim arhivom, Znanstvenom knjižnicom, Filozofskim fakultetom (danas Sveučilištem u Zadru), Maticom hrvatskom, s Arheološkim muzejom, Narodnim muzejom, Zavodom za zaštitu spomenika kulture, nekadašnjim Društvom za proučavanje i unapređivanje pomorstva Jugoslavije (u čijem je osnivanju g. 1962. i prvom desetljeću rada Institut preko osoba akademika G. Novaka i dr. sc. V. Maštrovića odigrao ključnu ulogu), potom Gradskom knjižnicom, Hrvatskim filološkim društvom, Podružnicom Povijesnog društva Hrvatske, Općinom Zadar (čija je Skupština, zahvaljujući postignutim uspjesima i rezultatima u radu, još g. 1967. dodijelila Institutu “Nagradu grada Zadra” i prigodnu povelju), zatim Gradom Zadrom, Zadarsko-kninskom (danas Zadarskom) županijom, Zadarskom nadbiskupijom, s nekadašnjim Općinskim fondom za unapređenje kulturne djelatnosti, Općinskim SIZ-om za znanstveni rad, Općinskim SIZ-om u području kulture, upravom Nacionalnog parka “Paklenica” u Zadru, s nekadašnjim kotarskim i općinskim turističkim tijelima, Savjetom za urbanizam i građevinarstvo, Podružnicom likovnih umjetnika Hrvatske, Odborom za muzičke večeri u Sv. Donatu, Glazbenom školom, RKUD-om “Petar Zoranić”, Gimnazijom Jurja Barakovića, Pomorskom školom, Pedagoškom akademijom, Visokom učiteljskom školom i još nekim lokalnim ustanovama, tijelima i društvima. Osobito je bila vrijedna suradnja s pojedinim zadarskim tvrtkama koje su – uz stalnu financijsku potporu Ministarstva znanosti Republike Hrvatske, ali i povremenu potporu Poglavarstva Zadarsko-kninske (Zadarske) županije, te gradskih poglavarstava Zadra i Nina – u više navrata pomagale objelodanjivanje pojedinih zavodskih izdanja, što je bilo osobito vrijedno u besparici tijekom Domovinskog rata.

Osim, dakako, s mnogobrojnim organizacijskim jedinicama unutar same Akademije smještenim u Zagrebu i širom Hrvatske, kako za bivše države, tako i od uspostave nezavisne Republike Hrvatske, Institut odnosno Zavod surađivao je u Zagrebu s Ministarstvom znanosti Republike Hrvatske (pod različitim nazivima), Hrvatskim institutom za povijest, Institutom za povijest umjetnosti Sveučilišta, Institutom za historiju države i prava Pravnog fakulteta, Institutom za jezik, s Referalnim centrom Sveučilišta, Maticom hrvatskom, Hrvatskim leksikografskim zavodom, s Hrvatskim bibliotekarskim društvom, Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom, Zajednicom povijesnih instituta i ustanova SRH, s nekadašnjim Republičkim fondom za znanstveni rad SRH, Republičkim fondom za unapređenje

kulturne djelatnosti SRH, Savjetom za kulturu SRH, Zavodom za kulturu SRH, Muzejskim savjetom SRH, Muzejskim dokumentacijskim centrom, kao i pojedinim drugim ustanovama i tijelima u glavnom gradu Hrvatske. Suradivalo se također s Historijskim (danas Državnim) arhivom i Pomorskim i povijesnim muzejom u Rijeci, s Muzejom grada Šibenika, zatim sa Znanstvenom knjižnicom, Gradskim muzejom, Arheološkim muzejom, Muzejom hrvatskih arheoloških spomenika i Književnim krugom u Splitu, s Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatskim sveučilištem u Mostaru, Pomorskim muzejom i knjižnicom Samostana Male braće u Dubrovniku, s Muzejom Like u Gospiću, knjižnicom Franjevačkog samostana u Sinju, Centrom za zaštitu kulturne baštine u Hvaru, s Pomorskim muzejom i Historijskim arhivom u Kotoru, s Hrvatskom radiotelevizijom (bivšom RTV Zagreb), te s još nekim hrvatskim ustanovama i tijelima, a zabilježena je i suradnja s pojedinim inozemnim ustanovama.

Institut je tijekom desetljeća bio organizator ili suorganizator niza mjernih znanstvenih skupova, proslava, priredbi i izložbi, poput izložbe knjiga JAZU izdanih od 1945. do 1954. (prigodom otvaranja Instituta), zatim priredbe povodom 10. godišnjice oslobođenja Zadra (1954.), 600. godišnjice potpisivanja Zadarskoga mira (1958.), izložbe o Vladimiru Nazoru (1957.), izložbe "Lik Zadra kroz stoljeća" (1959.), obilježavanja 10. godišnjice rada Instituta (1964.), proslave tada obilježavane 100. godišnjice JAZU (1966., kojom su prigodom, uz ostale priredbe poput izložbe knjiga "JAZU i Zadar", u perivoju Instituta postavljena spomen-poprjsja zadarskim akademikima Ivanu Brčiću i Spiridionu (Špiri) Brusini, djela akademskog kipara Ratka Petrića), potom znanstvenog skupa o Ninu i proslave 900. godišnjice Krešimirove darovnice u Ninu i Zadru (1969., kojom prilikom su u perivoju postavljena još dva spomen-poprjsja što ih je također izradio akad. kipar R. Petrić, i to akademikima Luki Jeliću i Božidaru Petranoviću), zatim izložbe slika Vjekoslava Paraća o povijesti hrvatskoga mora (1969.), znanstvenog skupa o Vrani kroz stoljeća (1970.), svečane akademije povodom 100. godišnjice rođenja Rikarda Katalinića Jeretova (1970.), 20. godišnjice djelovanja Nacionalnog parka "Paklenica" (1970.), znanstvenog skupa o udjelu hrvatskih pomoraca u Lepantskoj bitci povodom 400. godišnjice (1971.), znanstvenog kolokvija o predantičkom i antičkom graditeljstvu na istočnoj obali Jadrana (1976.), retrospektivne izložbe izdanja JAZU (1981.), retrospektivne izložbe izdanja Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru (1995.), znanstvenog skupa "Branimirova Hrvatska" (1998.), znanstvenog skupa "Hrvatska srednjovjekovna diplomacija" (1998.) te proslave 140. obljetnice *Narodnoga lista* (2002.). Osim toga, treba spomenuti da je u Institutu održan i niz komemoracija u povodu preminuća zaslužnih hrvatskih znanstvenika, napose njegovih suradnika.

Institut odnosno Zavod bio je dosad preko svojih djelatnika podupiratelj brojnih lokalnih znanstvenih skupova, proslava, izložaba i obljetnica, od kojih valja npr. istaći proslavu 150. godišnjice osnutka Zadarske gimnazije (1954.), "Tjedan Petra Zoranića u Zadru" (1958.), proslavu 100. godišnjice Narodnog preporoda u Dalmaciji (1962.), priredbu "Zadar u prošlosti" povodom 20. obljetnice oslobođenja Zadra (1964.), proslavu 150. godišnjice rođenja Petra Preradovića (1968.), 60. obljetnicu RKUD-a

“Petar Zoranić” (1968.), znanstveni skup, proslavu i izložbu o Petru Zoraniću povodom 400. godišnjice tiskanja prvog hrvatskog romana *Planine* (1969.), znanstveno savjetovanje o Jurju Barakoviću (1978.), znanstveni skup o otoku Pašmanu (1981.), znanstveni skup “Benkovački kraj kroz vjekove” (1983.), znanstveni skup “Dalmacija u narodnom preporodu 1835.–1848.” (1986.), znanstveni skup “Biograd i njegova okolica u prošlosti” (1988.), izložbu “Godine rata – godine rada (Tiskarstvo i izdavaštvo na zadarskom području u tijeku Domovinskog rata)” (1994., gdje je Zavod bio zastupljen svojim ratnim izdanjima), i još cijeli niz drugih.

Poseban spomen zaslužuje reprezentativna vila, u koju je prigodom osnivanja smješten Institut, ali i perivoj što je okružuje. Ona je privedena svrsi na početku rada ustanove, ali se s popravljajem i uljepšavanjem zgrade i okoliša nastavilo još niz godina potom, iako s vremenom, na žalost, u sve manjoj mjeri. U razdoblju od 1997. do 2003. g., zahvaljujući brizi Uprave Akademije (napose njezina tajnika dr. sc. Slobodana Kaštele), potpuno je obnovljeno pročelje glavne zgrade, terasa s vanjskim stubištem, krovšte i vanjska fasada zgrade, a dijelom i unutrašnjost prostorija, što je sve do tada bilo u prilično lošem stanju uslijed dotrajalosti i ratnih šteta. Ipak, valja uložiti još dosta truda i sredstava da bi cijeli kompleks zadobio prvotni vanjski i unutarnji sjaj, kakav priliči takvome zdanju. Treba također reći da je ubrzo nakon početka rada ustanove vrtna kućica, smještena u perivoju, preuređena u stan kućepazitelja, ali je trenutno napuštena i devastirana, pa i ona čeka bolje dane. U sklopu svih tih nedavnih nastojanja na uljepšavanju Zavodova sklopa, a uz razumijevanje i pomoć Grada Zadra i Uprave Akademije, u proteklih je nekoliko godina u više navrata uređivan rečeni perivoj, a nedavno su, zahvaljući trudu njihova autora akad. kipara R. Petrića, obnovljene i perivojske biste za Zadar zaslužnih akademika s njihovim postoljima, načete zubom vremena i divljanjem lokalnih vandala.

I na kraju, ovom je prigodom potrebno posebno naglasiti da je dana 21. XI. 2003. u perivoju Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru održana svečanost otkrivanja spomen-popsrja pokojnom dr. sc. Vjekoslavu Maštroviću, rada spomenutog akad. kipara R. Petrića, a povodom 90. obljetnice rođenja desetljećima prve osobe ove ustanove i njezina najzaslužnijeg djelatnika. Tom se prigodom – u nazočnosti njegove obitelji, predstavnika Akademije i Crkve, gradskih i županijskih vlasti, Zadarskoga sveučilišta i ostalih gostiju – pozdravnom riječju obratio upravitelj Zavoda dr. sc. Milko Brković, da bi zatim nadahnute govore Maštroviću u počast održali tajnik Akademije dr. sc. Slobodan Kaštela te negdašnja djelatnica Zavoda i Maštrovićeva dugogodišnja kolegica dr. sc. Vesna Jakić-Cestarić, dok je nekadašnji djelatnik Zavoda i zaslužnikov suradnik prof. Davor Aras, danas predsjednik Gradskoga vijeća Zadra, svečano otkrio spomen-popsrje. Nastojanjem Grada Zadra tom je prigodom električnom rasvjetom trajno rasvijetljen zavodski perivoj i fasada glavne zgrade.

Mislav Elvis LUKŠIĆ

Zavod za povijesne znanosti HAZU u Zadru